

Berlin. — Valamennyi rendőrség nagy plakátot függesztett ki, amelyen a következő felirat áll: „Lösung der Judenfrage!“ és utána részletesen kifejti azokat a lehetőségeket, amikor fel vagy neveződik ellen elfogadási parancsot lehet kiadni, vagy azonnali letartóztatást elrendelni. — A Reichsanzeiger május 5-iki száma közli, hogy a Rathenau-család által alapított A. E. G.-nál valamennyi zsidónak cégjegyzési jogosultságát megvonták és ezzel teljesen zsidómentessé vált a nagy ipari vállalat.

Varsó. — Május 19-én a lengyelországi orvosi kamarák ülésén 140 szavazattal, 109 ellenében ki-mondták az úria-paragrafusok bevezetésének szükségességét. A kongresszuson megjelent harminc zsidó orvos testületileg elhagyta a gyűlés színterét. A szervezetenk nincsen hivatalos színe, ezért határozatának nincsen törvényes kihatása. — A lengyel városok kongresszusán Kowalsky ügyvéd, a nemzeti demokraták nevében indítványt tett, amelynek értelmében a zsidókat ki kell zárni minden fizetési feladatból és a lengyel városok közigazgatásából. — A varsói kereskedelmi főiskolán újra zsidóellenes kilengések voltak. A rektor, aki közbe akart lépni, záptojásokkal dobált meg. — Slonimi lengyel városka mellett két zsidó házát az országút mentén megölték. A megölt zsidó házátok mellett ott feküdt dígtöltött lovuk is a gyilkosoktól eddig nem találták. A rendőri nyomozást beindították. — Zaleszczyk melletti Juchampol nevű falu egyetlen zsidó lakosát Neufeldt ének idején ismeretlen tettesek megölték. — Varsó kerületéhez tartozó Grabow nevű községben legutóbbi vasárnapon nagy zsidóellenes tüntetések voltak. A tüntetések oka egy ellenfél volt, amely egy lengyel és egy zsidó között keletkezett. A verkedés hevében a lengyel lezuhant. Számos zsidót letartóztattak. — Kalisz-ban a 17 éves Moniek Kromberg nevű fiatal fiút meggyilkolták. Most elfogták a gyilkosokat, egy 14 éves és egy 18 éves fiatalkorú Vallomásuk során kijelentették, hogy a zsidóellenes propaganda hatása alatt gyilkoltak. Semmiféle személyes gyűlölet nem vezette őket a tett elkövetésében.

Hamburg. — A Grindel-temetőt a hatóság tanácsára kibővítették, a benne levő sírhelyeket kiasták és rabliknak, tudósoknak és más embereknek földi maradványait átvitték a másik temetőbe.

Vilna. — Amint a lengyel antiszemita „ABC” című lap közli, a rendszeres bojkott miatt a vilnai kerületben levő Niedzwie Dzsicze városkából lassan-lyan elvándoroltak a zsidók. Az elmúlt hónapban felfozott el az utolsó hat zsidó család, akik likvidáltak üzleteiket és elhagyták a várost.

Frankfurt aMain. — A német zsidók segélyszervezete alapos tervet dolgozott ki, amelynek alapján rendszeres kolonizáció indulhat meg Costarica középamerikai államában. Más országok zsidósága is támogatni fogja a tervet.

Lemberg. — Kiderült, hogy prof. Gogdan Wasiljovskij, a lengyel antiszemita párt executívája elnökének veje egy kikeresztelkedett zsidó és ezért le kellett mondjon az elnökségről. Közben kiderítették azt is róla, hogy apja, aki szerkesztője a „Jutro” című erősen antiszemita beállítottságú újságnak, zsidó nagyszülőktől származik.

London. — Commander Oliver Locker Lampson képviselő, aki a német menekülteket segélyező bizottság élén áll, igen erősen hangos beszédet tartott a németországi zsidóüldözések ellen. Alacsony-rendű dolgoknak tartja, hogy embereket vallásuk és fajuk miatt üldözzenek. A fajgyűlölet, amelyet ma Németország izz, az emberiség szégyene. Stocks alkalancellár a humanizmus elvének elnyomását, a civilizáció legnagyobb veszélyének tartja.

Nürnberg. — A „Bayerische Volkszeitung” jelent, hogy zsidóknak egyetlen nyári furdőhelye-gyben sem szabad megjeleni. Ugyanígy intézkedéseket tett Breslau városa is.

Lemberg. — Május 9-én volt újra választás a lemlbergi hitközségben. A szavazásra jogosultak 53 százaléka szavazott le. 16299 személy. A 50 mandátumból 16 a klall-cionistákra, a budisták 5, gazdasági csoportok 3, Aguda és belzi chassidok 2 és a Hitachdud Poale Cion és kispárosok egyet-egyét, kaptak. A választás napján a nemzeti demokraták sok esztelen inzultáltak a zsidó járókelőket és sokakat közülük a rendőrség őrizte ve.

Wien. — A napokban ünnepelte a bécsi zsidók Uniója 30 éves jubileumát. Elhívott dr. Jakob Ornstein tisztelbéli elnök, képviseltekük megerkint a budapesti hitközség, a zsidó frontotónk, a zsidó legitimisták. Az osztrák zsidók Uniója mindenkör harcolni fog a zsidóság jogúért, mert hiszen vértzett a háboru alatt a többi osztrákokkal.

— Farinacci folytatja zsidóellenes hadjárát. Cremona. — Az antiszemita cikkei és beszédei révén közismertté vált olasz publicista, Roberto Farinacci fascista képviselő előadást tartott a „Fascista Kulturintézetben”, amelyben foglalkozott Európa jelenlegi politikai helyzetével. Ebben a beszédben újra erősen támadta a zsidóságot s szemrehányást tesz a világ zsidóságának, hogy romboló tevékenységet folytat és nemzeti kormányzatok politikai és morális erejét ellenyulyni igyekeznek. Templomokban és szabadkőműves páholyokban — mondja Farinacci — más népek elleni gyűlöletet prédikálják. A zsidóság támogatója a romboló demokráciákat és a kommunizmust, hogy a korrumpált és legyengült népek felett uralkodhasson. A „Regime Fascista” című lap, amelynek Farinacci a kiadója, szószerint közli a beszédet és különösen kiemeli annak antiszemita kitételeit.

x Ládner Lajosné Remetén nyitja meg június 10-én orth. kóser pansióját, megígyelete mellett. Állandó minjan. Cim: Ládner Pansio Remet, posta Valea Iadului, jud. Bihor.

— A londoni agudista gyűlés a vallás-talan zsidó-ország ellen. London. — Az Agudasz Jiszroelnek Londonban tartott gyűlésén a világszervezet elnöke Jakob Rosenheim nagyszabású beszédet tartott, amelyben mindenekelőtt kikel az ellen, hogy a világ egyes nemzeti kényszerkivándorlásra biztassák a zsidóságot. Ezzel szemben be kell ismerni, hogy a zsidóság helyzete rendkívül súlyos és valamilyen irányban megoldást kell találni. A szeparatista törekvéseknek véget kell vetni. Legfőbb ideje, hogy a világ nagy zsidó szervezetei együttműködjenek. Gyakran vetik szemére épen az Agudának, hogy külön utakon akar járni. Ez a különhaladás azonban csak akkor van meg, ha a Tórától van szó. Ezzel szemben nincsen ellene, ha gazdasági kérdésekben együtt halad a többi szervezetekkel. Ami Palesztinát illeti, az Aguda hajlandó együtt-haladni a Jewish Agencyvel, amikor arról van szó, hogy egy kis államocskát létesítsenek a palesztinai tengerparton. De még inkább visszautasít az Aguda egy olyan államot, amelynek nem a Tóra az alapja és az igazi hit. Egy Tóra nélküli ország pusztulásra van ítélve — fejezte be beszédét Jakob Rosenheim.

x Suche jüdisches Fräulein mit deutschen rumänischen Sprachkenntnis zu Kindern. Adresse Eugen Weisz Satu-Mare, str. Mircea cel Mare 23, oder Izrael Spitzer Oradea, str. Nic Iorga 23.

Publicatiune

Comunitate Izraelita ortodoxa din Bucuresti, aduce la cunoştinţă pe acestă cale că fine concurs pentru angajarea unui secretar general, in următoarele condiţiuni:

- 1. Pot concura numai persoanele cu experienţă in conducerea comunităţii ortodoxe.
2. Să fie cetăţean Român.
3. Serviciul militar satisfăcut.
4. Etatea până la 40 ani.
5. Să cunoască limba Română şi Ebreă în grai şi scris.
6. Să posede cunoştinţe şi capacitate în organizare şi administraţie fiind totodată persoană prezentabilă.
7. Să cunoască steno-dactylografia şi contabilitatea.
8. Să trăiască o viaţă religioasă.
9. Salariul se va fixa la angajare, prin contract condiţionat.
10. Comunitatea îşi rezervă dreptul de a alege dintre ofertanţi şi nu va debarşa cheltuielile eventuale de transport decât în situaţii special invitate.
11. Ofertele trebuie înaintate Comunităţii de Rit Ortodox din Str. Mămurari Nr. 21, în scris până cel târziu 30 Mai a. e.

LOGIKA

Reb Jochanannan van egy bölcş szolgálja, a Samu. Egy reggel azt mondta neki Reb Jochanan: — Samu, itt a pénz, menj ki a piacra és vegyél egy szép tyukot. Samu egy félóra mulva visszatér egy kanna vízzel. — Hát ez mi? — rivall rá Reb Jochanan. — Tessék idehallgatni — szóló Samu — kimentem a piacra, kioldaszottam egy tyukot, mire a kofa azt mondta, hogy az a tyuk olyan, mint a kir. Na, gondoltam, ha egy jó tyuk olyan, mint a zsir, mit vegyek tyukot, veszek inkább mindjárt zsirt. — Na és? — Elmentem a zsirkereskedőhöz, aki azt mondta, hogy az ő zsirja olyan, mint az olaj. Gondoltam, ha a jó zsir olyan, mint az olaj, mit vegyek én zsirt, veszek mindjárt olajat. — Na és? — Elmentem az olajkereskedőhöz, aki azt mondta, hogy az ő olaja tisztább mint a víz. Gondoltam, ha a jó olaj olyan mint a víz, mit vegyek én olajat, veszek mindjárt vizet és erre hazahoztam ez a kanna vizet. — Na jó, — szóló Reb Jochanan — és hol a pénz, amit a tyukra adtam? — Itja a pénz? Azt bedobtam a kutba a vizért.

MINDIG AKTUALIS

Ez az eset régebben történt, de ma is igen jó és tanulságos. Egyik városkában a fészolgabiró erősen anti-semita érzésű volt és a zsidóknak nem volt valami jó sorsuk a járásban. Egy szegény zsidó egy napon beállt a fészolgabiróhoz és keseres könnyek közt sirta el hogy családjával együtt éheneszs, ha nem kap oalami munkát. — Jó, mondta a fészolgabiró — kapsz napi két koronát, ha hajlandó vagy egész nap egy táblát a cipelné a hátadon, amelyen az áll: né seniták takarodjanak ki, hogy több helyük legyen a túránialaknak. — Kérem — mondta hitsorsosunk — fogom vinni a táblát. — Ra is akasztották a nagy táblát a hátára, este pedig jelentkezett a fészolgabirónál a két koronáért. A fészolgabirónak egy kicsit gyanus volt a dol-gos, hogy a zsidó ilyen könnyen vállalkozott a megsegényítő feladatra és vallani kezdte: — Egész nap vitted a táblát? — Igen. — És hol járál vele? — Hogy-hogy hol — mondta a szegény zsi-dőska — a temetőben.

TISZTESSÉG

Reb Nochemnek napról-napra rosszabbul ment és végül már adajultot, hogy így imádkozott: — Uram, Teremtőm, csak azt tedd lehetővé, hogy legalább koldulni tudjak menni. Megígérem neked, hogy amit összekoldulok, annak a felét el-viszem a rabbihoz, hogy ossza szét a többi szegények közt. — Az Ur meghallgatta a kérését és elég jól ment neki a koldulás. Ha összekoldult husz, vagy nyolc-doban, vagy száz lejt, rögtön elvitte a felét a rabbi-nak a többi szegények számára. Egy napon aztán az történt, hogy oalahal egy kosár diót kapott. Ez már szegyet ütött a fejébe. — Dió — mondta magában lelkesülten — ugy szeretik ezt a gyerekek és én most ennek a felét adjam oda? — Ezébe jutott a fozadalma és küzdött magánál adja-e oda a felét vagy ne adja oda a felét? Végül is győzött benne a tisztesség, a diót becsülete-sen kellezszította. A híjját elvitte a rabbihoz, a felét hazavitte.

TANÁCS

Jankl a folyó egyik partjáról szeretne átmenni a másik partra, de nincs pénze és így szél a csónakosok. — Barátom, ha ingyen átoiszel engem a má-sik partra, olyan tanácsot adok neked, ami a jövőben sok anyagi károsodástól óv majd meg. — A csónakos átoitlte és a túlsó parton meg-kérdezte: — Na, mi az a jótanács? — Itt idefigyél! — mondta Jankl — máskor ne vigyél senkit ingyen, mert akkor éhenhalsz. TIPOGRAFIA SONNENFELD ORADEA.

NÉPUNK

Főszerkesztő: Wasserstrom Sándor ZSIDÓ HETILAP Felelős szerkesztő: Leitner Zoltán

Junius 8

Ez a dátum rendkívül jelentőségi országnak ujjabbkori történelmében. Hét esztendővel ezelőtt ezen a napon lépett II. Károly királyunk újra a haza földjére és ezek az esztendők a konszolidáció és felfeléfevel esztendei Románia történelmében.

Ha valaki azt az ellenvetést tenné, hogy bizony a zsidóságot sok méltatlan támadás érte bizonyos pártok részéről, akkor ezeknek csak azt válaszolhatnánk, hogy II. Károly öfelségének köszönhejük, hogy az egyen-suly fenn lett tartva és bölcş mérséklettel csak akkor foghatjuk fel kellő értékeléssel, ha arra gondolunk, hogy nélkülük mily kínos lett volna az élet. Minden hódolatunk és szeretetünk az ország királya iránt, akire mindenkor mint a konszolidált rend legfőbb örére tekintett fel eddig is az ország zsidósága. A nyugat szabad levegője, amelyben uralkodók hosszú évekig élt, annyira szu-ráralta egyéniségét, hogy mindenkor nyu-godtan hajthatjuk álomra fejünket ebben a szép és gőzdeg országban, mert II. Károly király a régi történelmi királyok mintájára, minden elattvalója boldogulásán örkődik, s hitelt hisszük, hogy a jövőben sem fog a gyűlölet hulláma trónusáig felemelkedni.

Ez alkalommal elgondolkozhatunk azon a tényen, hogy a királyság sok ezer éves in-tézménye még a mi időnkben is mennyire életszükséglete a legtöbb népnek. Legjobb példa erre az angol nép, amely röviddel ezelőtt koronázott új királyt. A világ legregibb alkotmányával rendelkező és egyik legde-mokratikusabb népe a királyság intézményét tartja a legjobbnak arra, hogy egy világbiro-dalom legfőbb szimboluma és hatalmának letéteményese legyen. Ezzel szemben ott áll a hetvenmillió nagy nemzet Európa köze-pén, amely megszüntette a királyságot, (az hanem 500 millió katolikus érzelmeit is vérig sérti és egy olyan öült fegyverkezésbe haj-szolta bele a világot, amelyre a történelem folyamán még akkor sem volt példa, amikor vérszomjas Caligulák és Nérok kormányoz-ták azt.

Nem lehet általánosítani és a legujabb történelmi tények azt bizonyítják, hogy egy köztársaság lehet antidemokratikus, retro-grád és rosszindulatú, viszont vannak király-ságok, mint az angol, vagy a román, ahol a

demokratikus eszmék élnek és a milliók sze-retete egy szilárd pontban összpontosul. Lé-nyegében nem az államforma adja meg egy ország lényegét, hanem a nép karaktere, amely lakja. Nektünk zsidóknak, ösztönösen szimpatikus a király, mert a ma ember még nem tart ott, hogy önmagát annyira fegyel-mezze, amennyire a boldog élet szempontjából szüksége van. Ha közvetlen közelünkbe tekintünk, akkor látjuk, hogy mennyire egészséges és érett a csehszlovákiai köztár-saság, ahol egy elnök irányítja népét, viszont

Jugoszlávia királyság és az otlakló zsidóság szintén nyugodt, konszolidált életet él. Junius 8-án emlékezzünk királyunkra, aki uralkodása kezdete óta mindenkor azon munkálkodik, hogy ne tegyen különbséget polgár és polgár között, az ország lakossága között és bizva bizunk abban, hogy a jövőben — ha lehet — még fokozottabb mértékben fog ez a helyzet fennállani. Az ország zsidósága ezért is osztatlan szeretettel ünnepli az ország többi lakosságával együtt a restaurá-ció nagy ünnepnapját.

Rendkívül kongresszust hiv egybe junius 20-ára a Legfelsőbb Zsidó Tanács

Bucuresti. — A Legfelsőbb Zsidó Tanács a napokban ölést tartott a fűvárosban, amelyen az ország minden részéből résztvet-tek megbizottak. Tekintettel arra, hogy a szélsőjobboldali pártok zsidóellenes propa-gandája folyton erősödik és a kormányzat számos olyan rendelet kiadását tervezi, amely súlyosan érinti a zsidóság gazdasági helyzetét, elhatározták, hogy országos rend-kívüli értekezletet fognak összehívni ju-nius 20-ára.

Ez a gyűlés foglalkozni fog a nemzetvé-delmi munkatörvény tervezetével, valamint a kartellek ellen már meghozott rendelke-zéssel, amelyben szintén vannak burkolton zsidóellenes tendenciák. Az ország zsidósága feszült érdeklődéssel nézi azokat a terveket, amelyek sok tekintetben megbénítanak az ország gazdasági életét s ezért junius 20-án bizonyára hangot is fognak adni ennek a hangulatnak.

Végleges döntés:

A XX. cionista világkongresszus augusztus 3-án tartja ülését Zürichben

London. — A cionista executive mos-taniig nem tudta végleg eldönteni a legköze-llebbi kongresszus székhelyét. A legujabb és

végleges döntés szerint a világkongresszus augusztus 3-án kezdődik a kies svájci vá-róban: Zürichben.

Borzalmas családirtás Tel-Avivban

Tel-Aviv. — Borzalmas és a zsidó élet-ben páratlan esemény tartja izgalomban a vilá-g szintiszta zsidó lakossága nagyvárosát. A 35 éves Abraham Misalov este hazament la-kására és késsel támadt rá hozzátartozóira. Először leszurta 65 éves anyját, azután rá-támadt 22 éves testvérére, majd 25 éves nő-vérét és 55 éves nagybátyját szurta meg ha-lálosan úgy, hogy mind a négy áldozat rész-ben a tett színhelyén, részben pedig a kör-házban meghalt. A gyilkos minden valószí-

nűség szerint hirtelen kitört elmébaja kö-vetkeztében követte el rémséges tettét. A Misalov-család 1926-ban vándorolt be Len-gyelországból és szolid, dolgozó emberek voltak. A családirtás rendkívül nagy feltű-nést keltett Palesztinában és mély részvétet éreznek az áldozatok iránt. A gyilkost a rendőrség letartóztatta. Rendkívül zavartan viselkedik, löszönüleg emlékezőháza szál-lítják.

Ezrek jelenlétében

Felavatták Dr Kecskeméti Lipót főrabbi siremlékét

Oradea. — Májusi vasárnap délután ragyogta be a várost, amikor sokan, százan és ezren elláapultak a nyugati szertartású temető felé, hogy utolsó kegyeletüket leőrjék annak a lekipásztornak, aki 46 évig örökösödött híveinek lelkieléte felett, aki bizonyos szempontból korszakot jelentett a régi nevén „neolog” most nyugati szertartásúnak nevezett zsidóság körében.

Négy gyönyörű fehér márványoszlop, leültek műterméskövel kiképezve, belül pedig egy márványba faragott Tóratekeres, amelyen elől híveik, hátul pedig a következő magyar felirat van:

Dr KECSEKEMÉTI LIPÓT hitközségének nagy papja 46 éven át hirdette Isten igéjét 1865—1937

Emléke örökké élni fog.

„Tanítottam, írogattam, eskettem, temettem, prédikáltam a zsidóságért, az igaz emberért, a templomban. — nem sokszor — de sokat. Prédikáltam kolduló szót, egyeseket, közösséget, házról-házra nem sokat, de sokszor. Belefáradtam a szóba... de a végtelenségig tud most is, máig is az én felkötőgöngyöm: áld meg Isten, áld meg az én hitközségemet!”

A sírhant fölött pedig fehér márványból egy könyv felszikk, amelyen ragyogó betűkkel a következő áll:

A prófétaíróról a próféta.

Ezt a ragyogó siremlékét állta körül a nagy tömeg néma, kegyelettel és áhítattal hallgatta dr Kecskeméti Armin makoí főrabbinak, az elhunyt fivérének megható siremlék-avató beszédét. Döbbenetes erővel eszelte az elhunyt egyéniségét, jellemét, lelki nagyságát, irodalmi és vallásbölcsészeti alkotásait. Azt az örök erkölcsi szépséget, amely egész életét elő dicőségessé tette.

A megható beszéd után Weisz Jenő főkántor elreccintette „El-molé-rech-mim-mi” hangja szívbemarkolón hangzott a távoli mezők fuvallatát hozó májusvégi alkonyat hangulatában.

Dr Konrád Béla mint a hitközség elnöke állott a szószékre és megható beszédet mondott, többek között a következőket: — Örizzé emléktét meg sok-sok jövőendő generáció számára ez a siremlék, bála és közsónet a hitközségi tagok, de a közeli és távoli zsidó testvérek áldozatkészségének is.

Mélyeséges szimbolum a Tóratekeres márványbaifaragása, mert ez adta a zsidóság és az egész világ erkölcsi fundamentumát. A prófétaíró könyvről írott Kecskeméti műveket pedig a könyv „modern” formája jellemzi, amely szintén fehér márványból kiképezve áll felszikk, a megboldogult nagy férfiu hantja fölött.

Az elnök beszéde után dr Kabos Béla, mint a Kecskeméti emlékbizottság elnöke, megörzésre és ápolásra átvette a siremlékét, gyönyörű felülvételben méltatva azok áldozatos munkáját, akik egyik életfeladatuknak tekintik, hogy a kegyelet ápolásának minden formáját ébrentartsák a Kecskeméti-hévek ezreinek lelkében.

Ezután husz árvházi gyerekek mondotta el a kaddist és talán ez volt a legmeghatóbb

jelenet. Szem nem maradt szárazon, amikor a cernavékony kis fiuhangok kórusban mondták el a kaddist annak sírhantja fölött, akiknek szemlét nagy része van abban, hogy most ezek a gyermekek nyugodt otthont élveznek a rettenet bizonytalanságot jelentő nagyvilágban.

A lengyel ifjak kétségbeesett marsának epilógusa a bíróság előtt Tovább folynak a zavargások

A mult év őszén részletesen írtunk Ryppelel az zsidó ügyvédnek akciójáról, aki sokszáz zsidó ifjút gyűjtött maga köré, hogy velük együtt Palesztinába menjen gyalog s egyuttal demonstráló is legyen a lengyelországi zsidóság kétségbeesett helyzetével kapcsolatosan. 1936 novemberében el is indultak, de a rendőrség néhány órai menetelés után feloszlatta a csapatot.

Most bíróság elé kerül Ryppelel ügyvéd, a volt osztrák-magyar tiszt. A rendőrség megsértése címén került a bíró elé, mert november 16-án, amikor meneteltek és a csendőrség feltartóztatta őket, odakiáltotta nekik: „gyilkosok”. Ryppelel bevallotta, hogy a kijelentést megette, de azzal védekezett, hogy akkor mondták, amikor látta, hogy a fiukat a fegyver agyával ütini kezdik. Az ügyész ama kérdésére, hogy valóban hitt abban, hogy utjuk végcéliához fogunk érkezni, Ryppelel azt válaszolta, hogy feltétlenül hitt abban, hogy elérik utjuk végcéliát. Palesztinát épen úgy nem készült demonstrálni, az a lépés, mint ahogy a jelenlegi per sem az. Már gondoskodás történt megfelelő élemezésről. Kihallgatták a hivatalnokot is, aki feltartóztatta a csapatot. Azt kiáltották a menetelők: hogy ha akarjátok, lövöldözhetek is reánk. A rendőrséget nem hallgatták ki, viszont a feloszlatast elrendelő tisztviselő kijelentette, hogy Ryppelelnek mint ügyvédnek tudni kellett volna, hogy egy felsőbb parancsot, ha kell bajonettel és fegyverrel is végre kell hajtani.

Ryppelel a következőket válaszolta erre: — Amikor elkecsereddt zsidó ifjak előtt haladtam, akkor nem mint ügyvéd tellem ezt, hanem mint egyszerű szerencsétlen zsidó, olyan, mint a többiek. Minden erővel azon voltam, hogy ellojgym a zsidó ifjakat, nehogy nekik is részük legyen olyan eseményekben, mint volt Prztylk-ban, és Minsk-Mazowieck-ben, meg legutóbb a breszli-litonszki borzalmakban.”

Ryppelel vallomása mély benyomást tett a jelenlévőkre. Ezután elhalasztották a tárgyalást, mert újabb tanukat fognak kihallgatni.

NAPONTA POGROMOK...

Kamien-Kaszynszki keletlengyelországi városban, amelynek 12.000 zsidó lakosa van, a bresztihez hasonló nyugtalanságok voltak. A környék lakossága benyomult a városba, kirabolta a zsidó üzleteket és az árukat az utcákon felgyújtotta. A rendőrség tehetetlen volt a tömeggel szemben. Estére fel akarták gyűjtani az egész várost. Amint kiderült, a lakosság még a nyugtalanságok kitörése előtt segítséget kért a lublini kormányzóságtól. A zsidó parlamenti klubot is értesítették és dr

Már csaknem este lett, amikor visszaindult a tömeg a városba. Megilletődött emberek sokasága jött villamoson, kocsin, autóon és gyalog, hogy a Cion-templomba jusson idejekorán, ahol requiem volt az elhunyt főrabbi emlékére.

Dr Weinberger Mózes, a clujzi izr. hitközség nagyképeségü fiatal papja állott a szószéken és frappáns beszédben áldozott az elhunyt emlékének. A beszéd nyelvvezete, klasszikus tömörsége mélyen meghatotta a zsutólóság megtelet templom közönségét.

Az oradeai zsidóság múltjához kegyelettel áldozott egy napot az egy évvel elcsútt elhunyt nagy férfiu emlékének.

Gottlieb sejm-képviselő a belügyminiszternél és a rendőrmiszternél interviént, ahol ígéretet kapott arra, hogy a szükséges előzetes intézkedéseket megteszik. Azonban a jelek szerint ezt az intézkedést „elfelejtették” megtenni.

Érdekes szónoklat az aradi nyugati szertartású templomban

A nemrégiben elmult sevont ünnepeken renkiul érdekes szónoklatot tartott dr Vágvölgyi Lajos főrabbi hitközségének nagy és számoltu templomban. A Pro Palesztina érdekében beszélt és többek között a következőket mondotta: „Kétszáz éve, a neológ hitközség fennállása óta nem hangzott el e templom belsejében cionista szemben tartott szónoklat. Most történelmi első ízben, hogy az aradi hitközség templomának szónoklatáról erről a tárgyról szölök testőreimhez”. Ezután közölte a tudós főrabbi, hogy a hitközség kitűnő elnöke, Lakatos Aladár, valamint az előjáróság érdemes tagjai résztvesznek Palesztina felépítésének gigantikus munkájában és felszólította hievet, hogy minél nagyobb számban és minél lelkesebben vegyenek részt ebben a zsidóságra nézve oly nagyfontosságú mozgalomban. Vágvölgyi Lajos dr főrabbi beszéde rendkiul frappiroza a hallgatóságot, annál is inkább, mert az aradi hitközség eddig a legteljesebb mértékben elzárkózott a cionizmus gondolata eléf és csak az utóbbi időben következett be ez a jelentős fordulat.

Az aradeai nyugati szertartású zsidóság örömmel értesülhet tehát arról, hogy a régi assimiláció legerősebb fellegvárát is bevették a zsidó renszansz gondolat katonái. Nem tagadjuk, hogy ez nem a cionisták, vagy a cionizmus érdeme egyedül és kizárólag. A főérdem abban a szemben van, amely utalkodik egész Európa felett. Amely véget vetett az assimilációs elméletnek, amely kitérte Hitler és eszméit, s amely annyira felrázta a szunyavdó zsidó önértet, hogy nem talal más mekkvét, mint az öntudatos cionizmust, amely pozitív házist jelent a lelkeknek és megnyugvást a tévelygő gondolatok világában. Kétségtelen, hogy ezért Lakatos Aladárnak, a hitközség kiváló elnökének nagy az érdeme, meg mindazoknak, akik sérőven a háttérben meghuzódova készítik elő a zsidó újjaépítést és teszik befogadóképesé erre a „forradalmi” fordulatra a zsidó lelkeket. Végül elismerés jár Vágvölgyi dr főrabbinak, aki „megörte a jeget” bátran és igazi lekipásztorhoz méltóan.

FÜZŐ Ajándékok FUCHS MANCI fűző szalonjában

Egy rabbi körűl

Hosszu hónapokig szelcsend volt Románia legnagyobb ortodox hitközségének főrabbi széke körűl. Oradeáról van szó, ahol a felehetetlen Fuchs Benjámin főrabbi zcl. hírtelen halála pótolhatatlan űrt hagyott maga után. Nem is egyszerű a megdűsült főrabbit pótolni, mert azt a páratlan szóközi képeségét, azt a közvetlen kontaktust, amely közötté és a zsidó tömegek között fennállott, nem lehet egyhamar megtalálni más lekipásztorban. Az oradeai kulturális zsidóságának nem csupán egy négy fal közé zárt szabadtűdős kell, hanem egy igazi Vezér, aki mindenkor és mindenben előljár és példát mutasson. Nem biztos feredékből hátulról „irányítani”, hanem elől vinni nemcsak az oradeai, hanem az aradeai ortodoxia zászlaját is, amelyet követni kell a zsidó tizezreknek.

Elismerjük, hogy nem könnyű feladata van a hitközség jelenlegi vezetőségének. Azt is elismerjük, hogy előbb a zilált viszonyokat mutató beszédint kell felrűssítetni. A jelenlegi beszédnek két nagyon nagy tudósát, de igen koros tudósát kell előbb nyugtalomba helyezni és olyan férfiakkal helyettesíteni, akik minden tekintetben megfélelőek legyenek erre a rendkiul súlyos feladatokat rájuk hárító tisztségre. Kell hozzá abszolút zsidó tudás, éleselméjség, jártasság a zsidó paragrafusok utvesztőjében és megközelíthetetlen jellemesség. Tekintély kell legyen az oradeai beszéd, olyan tekintély, amelynek szuverénitása alá szívesen helyezi magát minden egyes zsidó egy vallási szempontból, mint akkor is, amikor gazdasági ellentétek kiegyenlítésé-

A királyok zsidói és a zsidók királyai

Lapozgatunk a Rotschildok történetében. És feltűnik néhány jelenet ennek a különös zsidó családnak történetéből, amely másfél-század óta ugyiszlóan vallam hordja Középeurópa, Középeurópa gazdaságát és pénzüggyét. A Rotschildoknak az a hivatása, hogy szanalják a tönkrement uralkodókat, megmentsek a monarchiákat, köztársasságokat és átsegítsék a bajon az éhező országokat...

NÉHANY ÉRDEKES JELENET A ROTSCILDOK TÖRTÉNETÉBŐL Amsel és Gudula.

1812. szeptember 15-án Jomkippur napján az öreg Mayer Amsel Rotschild, a dinasztia feje. „ki akart bőföltölni”, Orsoasi önlák és családja állakozott. De nem lehetett visszatérni az öreg Rotschild egész nap ott állt a frankfurti zsinagógában és állta imádkozza péág s szent napot. Másnap reggel feltámadt régi sebe és akik agyát körülállották, látták, hogy nincs többé menekvés. Közjegyzőt hívták és az öreg bankár új végrendelést dikfált. Alig volt már ereje hozzá, hogy aláírja. Szeptember 19-én este 7 órakor kilehelte lelkét. 68 évet és 7 hónapot élt és a régi frankfurti zsidó temetőbe ágyazták örök nyugalomra.

Hét előző nemzedék pihent abban a temetőben, de az utána következők Rotschildok közül egy sem temetkezett már oda.

A végrendelel az egész nagyont az öt flu között osztotta föl. Az öt leány csak a kötelek részt kapták és sem nekik, sem a nőeknek nem adott részt a bankházból. „Az kitűnőm gyermekeimöl, így fejeződött be a végrendelel, hogy szeressék egymást pálozzaltanul barátsággal és szeretettel és ne

ról van szó, ami — sajnos — mindég felmerülhet ember és ember között. Első feladat tehát az új beszédin rekonstruálása.

Ezután következhet az új főrabbi megválasztása. De itt is vigyázni kell sok mindennre. Ne legyen az új főrabbi közel a hetvenhez, mert erre a sok munkát adó pozícióra tetterés embor kell. Az oradeai ortodox zsidóságnak kiváló és iskolázott szóokokra is szüksége van. Aki a templomi szószekről tudja irányítani a híveket. Az élő szó ereje a mai ortodoxiában megbecsülhetetlen érték, amelyet neglálni, adott körűlmények között bűn volna. S ami szintén rendkiul fontos: úgy körül kell bástyázni a megválasztandó főrabbi utódulásának kérdését, hogy soha ne merűljön fel újra a „chazoke” jog. Véget kell vetni már ennek a „fiahordó” szerepnek, amely napról-napra nagyobb szerephez jut a zsidóság körében. Ha van egy nagytehetségű apa, akkor nem biztos, hogy a fia, vagy más közzelállója méltó volna arra, hogy utóda legyen. Ez lehet királyi családok privilégiuma, de nem lehet megkonosítani a zsidóság kebelén belül. Ha egy főrabbit választanak, nem okvetlenül szükséges, hogy ezzel előre 50—60 évre „bebóvízzák magukat” másod és harmadikig, az összes felmenő és lemenő ágazatokkal, sógorokkal és sógorok sógorával.

Az oradeai főrabbi széke elárultvan áll. Rendkiul súlyos és nehéz feladat előtt áll a hitközség vezetősége. De tartása szem előtt, hogy milyen súlyos anyagi viszonyok vannak és nem feltétlenül szükséges, hogy főrabbit válasszanak, hogy ezzel bonnyolnabb váljon meg a hitközségi tagok teherbíróképeségének elbírálása. Vegyeknek példát a budapesti hitközségről, ahol Reich Koppel halála óta nem találnak megfelelő utódot és inkább elárultvan áll már

Mindenemű Rheumás

Tájdalmaknál, köszvény, idegzsába és hasonló megbetegedéseknél a Togalettablet biztosan és gyorsan hatnak. Ha orvosok ezrel ajánlják e szert, On is bizalommal használhatja. Meglepően kedvező eredmények olyan esetekben is, mikor semmiféle más szert nem használt. Egy kísérlet meg fogja győzni! Kapható gyógyszerüzletekben és drogeriákban 42, 14 és 3 tablettás csomagolásban.

közel egy évtizede a főrabbi székek. És mit látunk? A pesti hitéletnek nincsen ártalmára ez az interregnum, sőt folyton mélyül és intenzívebb lesz.

Mi úgy véljük, hogy sokkal fontosabb a beszédin reorganizációja és ha annak éleire megfelelő egyéniség kerül, a főrabbi székek betöltése évekkig várhat. Inkább így legyen, minthogy egy idős főrabbit válasszanak meg, aki nem szónék s nem az a minden tekintetben rátermett egyéniség, akire az oradeai zsidóság zöme vár. Nem szabad erőltetni a dolgokat. Inkább ne legyen betöltve a rabbi székek, minthogy hatalmas újabb terheket — erkölcsöket és anyagiakat — vegyen magára a hitközség, anélkül, hogy „megfelelő ember a megfelelő helyen” mondás elvét megávév tenné. Jobb nyílt kártyával játszani. Ne fiazunk, vőzünk és sógorozunk, hanem tegyük meg azt, ami módunkban áll. Jöjjen előbb teljesen hitközségi iniciatívából, minden protekciótól mentesen a beszédin reorganizációja, győkeres és a közönség érdekeinek megfelelő szellemben, ami — értesülésünk szerint — folyamatban is van.

Ha pedig ez megvan, akkor várhatunk akár 5—6 évig is, amire épen Oradeán is volt már precedens s volt már még nagyobb városokban is, sőt van is. Inkább ne legyen főrabbi választás évekkig, minthogy a választás a város közönsége zömeinek akarataival szemben történjék.

Mi az oka

az olasz antiszemizmusrak?

Egyik napról a másikra lobbant fel az olasz antiszemizmus. S ez igazán teljesen indokolatlan és megcsufolója minden eddigi elméletnek. Itáliában

számban a zsidó kereskedő még akkor sem jelenhet semmit, ha milliói vannak. Ezek az arisztokrata országok az embereket címeik hosszúsága szerint itélik meg. Sohasem tudták megböcsajítani, hogy a Rotschildok a frankfurti gettóból származnak, hiába volt csodálatos karrierjük, pénzük, szentjük és mesés gazdagságuk, Európa lenzle ezeket a parvenűket. Irigykedett rájuk az bizalmatlan volt irántuk. Sokkal kisebb és jelentéktlenebb bankárokat kaplak miniszteri estélyekre meghívást, de a Rotschildokat mellőzték és ha palakit meghívtak a koreszélyen politikuskok közül, akkor az elmenő ugyan hozzájuk, de a feleségét otthongagyta. Mivel pedig üzleti ügyeket mégis csak a szalonok teaszaltal mellett lehet a legjobban lebonyolítani, tehát a társadalmi bojkott az üzlet fellendülését is megakadályozta.

Sírgózen kellett valamit tenni. Kis olcsó köznapi címek: ezzel nem volt segítoe a zsidó. Kereseledni tanácsot, királyi tanácsot és udvari tanácsot kivevezések nem jelentettek semmit. A legkönyvebben Angliában lehetett volna nemességhez jutni, de Nálhán demokrata ember volt és bár ő mentelle meg Napoleontól az angol birodalmat és ő finanszírozta Wellington herceget a waterlói csata előtt, Nálhán nem akart nemességet. Poroszország merev volt és hideg. Nem maradt más tehát hátra, mint Ausztriával megpróbálkozni, ahol Ferenc eszázár már kreált egy zsidó bárót évekkel azelőtt.

60 krajcár egy forint.

A két dinasztia, Habsburgok és Rotschildok között egy valódoság diplomata közvetítette a barátságát: Schminner, Ausztriának frankfurti könete. Salamon őt kereste fel először és gyengéd ellátásokat tett arra, hogy milyen példátlan szolgálattal lettek a Rotschildok Napoleon leverése körül és hogy ő császári felsége pénzügyének mozi

ellenkezzenek apjuk végső akaratával és ne háborítsák meg egymást soha!”

Gudula, a feleség, a család nagyszőnyoga. tán alig egy évvel élt túl a férjét és megélt azt, hogy gyermekeit a társadalmi karrier csucsán láthatta. De azért ő haláláig megmaradt egyszerű, jámbor, derek zsidó asszonynak. A legidősebb fia palotát épített Frankfurtban és banketteket rendezett miniszterek és diplomaták részére, de Gudula nem akarta otthagyni a gettó öreg házát, amelyben ő és férje annyi boldog órát töltöttek. A fiai Párisból, Londonból és Bécsből csipkeket és ékszereket küldözgettek neki, ő szerette is fiait, de nem étezett nálu, mert azok nem vezettek Köser házfartást. Rendkiul büszke volt a sikerekre, amelyeket a fiai elérték. Egyszer egy szegény zsidó asszony jött hozzá és sirna panaszkolta el, hogy háboru lesz és egyetlen fiának be kell vonulnia. Gudula megnyugtatta: „ne féljen semmifől, majd szólok a fiaimnak, hogy ne adjanak pénzt, akkor nem lesz háboru”.

Ugy örült a rendkiul szerencsének, mely családját érte, mint Bonaparte Leticia, és megadótt neki, hogy fiai Európa legatlasmasabb embereivé válhattak anélkül, hogy Szent Ilona szigetére kellett volna menniük.

Közeledés a Habsburgokhoz.

Nemcsak emberi hiúság volt Rotschildok részéről az a törekvés is, hogy kiúntelekük után magyarkoztak. Üzleti szempontból is szükségük volt erre. Egyedül a londoni Rotschild Nálhán nem esett az ilyen emberi hiúságokba és jelentette ki nyilvánosan, hogy ő nem törődik az ordokkal és címekkel. Nyugodtan lehetett angol állampolgár volt. És Angliában egy rendezett folyószámra ér annyit, mint egy grófji cím. Az angol üzleti életben pedig a faj, a felekezeti és a család származás nem számít. De a királyi Franciaországban és a junker Németor-

40 millió olasz él és közöttük 50.000 zsidó. Tehát olyan kevés, hogy annál kevesebb már csak null volna. Nem játszanak vezető szerepet sem a politikai, sem a gazdasági életben. A tőke nincs kezükben, teljesen asszimilálódtak, lelkes olasz hazafiak. Sőt, sőt, még Mussolini is mindig elismerie róluk, hogy semmi hibát nem talál bennük és viselkedésükben. De méris hangzanak már hangok, amelyek nekünk „oly ismeretlen csengenek”. Kétségtelen, hogy a barna pestis befolyása sokmindent megmagyaroz. Az úgynevezett Róma-Berlin tengely, amíg tengelytörésre nem kerül a sor, érzélteti hatását. Számos példa szól amellett, hogy ez a zsidóellenes hullám — sajnos — még erősödni fog a szép és ragyogó kulturális klasszikus földön. Így például Fi. renzében megjelenő „izrael” című lap írja, hogy mostanában zsidóellenes hangulat uralkodik az olaszok között és a cionizmust a hazafisággal össze nem egyeztethető mozgalomnak látják. Összetévesztik az angol érdekeket a cionista érdekekkel, holott épen a most Londonban folyó tárgyalásokból láthatjuk — írja az olasz zsidók lapja, — hogy zsidó érdekek még nem angol érdekek — és vice-versa. Különböző is a cionizmust az olasz fascista állam is támogatta eddig és kétségtelen, hogy semmi összefüggésben nincs a jó olasz hazafisággal. (Amint, hogy nincs összefüggésben a jó román, magyar vagy más hazafisággal sem!) Felsozolja a cionista gondolat konstruktívítására azt is, hogy a szoojtelben üldözök és száműzők a cionistákat.

Tehát Olaszország is! Ahol alig van zsidó s azok is jó hazafiak, szívelelékek olaszok, műveltek, asszimiláltak, minden tekintetben megállják helyüket. Mi lehet ennek oka? Talán bünbakot keresnek bizonyos bajokra? Talán az angolok iránti antipátiát terjed ki a zsidó népi mozgalomra is? Ezernyi talány és az egész olasz antiszemitizmus egy talány. Igazolja a herzi igazságot, hogy amíg mindenütt kisebbségek vagyunk, amíg tehetetlenek vagyunk, a magunk törpeiségben, addig hol V, hol úti feljött a zsidógyűlölet.

Mérgesgáz — zenével

Csodajó téma. Időszerű és ragyogó. A mérgesgáz! De nem úgy egyszerűen mérgesgáz, amitől százmilliók rettegnek. Oh nem!

1816-ban bizony szükséges volna a Rotschildok halhatóságára. Mindenesetre helyenálló volna — mondta Salamon — ha őfelsége egy szerény elismerést juttatna a családnak...

Néhány nappal később az a beszélgetés aktába foglalta fekiút Ferenc császár pénzügyminiszterének: gróf Stadionnak asztalán. Stadion még sohasem látott életben eleven Rotschildot, de tudott róla, hogy ez az őt eleven eszi, tehetséges fiatal ember mit jelenthet az osztrák pénzügyeknek, amelyek a csod felé rohantak. Stadion álmatlan éjszakai teltett a fenyegető államesod miatt és amikor a frankfurti követ jelentést tett neki a Rotschildok kínosságáról, úgy érezte, hogy a menyügyekből pottyant alá ez a nagy szerencse. Amál is inkább, mert a párisi Rotschildok közben bejelentették az osztrák pénzügyminiszternek, hogy végtelen sajnálattal, csak 60 krajcár értéket fizelhetnek egy osztrák forintért külföldi átutalásoknál. Vízont, ha őfelsége Ferenc császár teljesíti legalázatosabb óhajukat a nemesi rangra nézve, hajlandók volna 80 krajcárra emelni a forint értékét Párisban.

Az őt nyúl.

De őfelsége nagyon nehezen engedett. Ó nyugodtan tudott aludni, nyugodtabban, mint pénzügyminisztere és mint keresztény uralkodó, nem tűntethette ki a báró címmel ezeket a gyanus eredetű fiatal bankárokat, akik nemesek kereskedők, hanem külföldiek is voltak. Megkérdezte a miniszterelnököt. A miniszterelnök, Metternich herceg, a reakció feje, nem volt antiszemita, ő általában szerette a gazdag embereket, tekintet nélkül arra, hogy milyen fajhoz, milyen valláshoz tartoznak. Hiszen sohasem lehet tudni, mikor lehet rájuk szükség. Metternich tehát kijelentette a császárnak, hogy ő nem ellenzi a Rotschildok kérését.

Jelen esetben olyan mérgesgázzal van szó, amely operett-téma lett. Nem nehéz eltalálni, hogy melyik pontja ennek a földi paradicsomnak az, ahol a kadigázakból — még operettet is faragnak, hogy „népszerűsítsék”. A Harmadik Birodalom az, ahol egy világzseni, név szerint Teho Brandt Calbhenn írta a darab librettóját, zenéjét szerezte Adolf Hörler. (Ez az ember már nevével is burokba született. Adolf — mint Hitler.) A darab premierje Würzburgban volt. A darab tartalma csapnivaló. Egy szállodában nagy kongresszusra gyűlnek össze a mérgesgázak felfedezői. Többek között egy nő is, akinek igen eredményes gyilkolási számszáma van, de nem akarja közölni képletét. De azért van szerelem a világban, hogy... Végül jön egy fiu, abba beleszeret és Amor nyílat repülnek, míg a gáztámadás nem oly ártatlan nyílcskára tesznek megértő és hazafias megjegyzéseket.

A darab operett, tehát zene is van benne. Meg gáz-görök, gáztámadási induló, halláshörögés dzesz-zenére áthangszerezve. Egy szóval: alles was gut und teuer! És a német polgár boldogan megy a színházba, hogy ott operettet lásson a gáz-háborúról. Az emberiség legfélelmetesebb jövőjéből egy kis operettet komponál az írja felsőbbiség. Ez úgy fest, mint amikor a sirhan szélén reggelizik a sírásó. Neki megszokott a halál, nem fél és mindennaposá válik előtte. Így a németek is. Megakarják szoktatni az embereket arra, hogy az iperigáz, meg a mustárgáz, a kétkeresztes és sárgakeresztes halálmadarak nem is olyan borzalmasak, még egy kis zenét is lehet mellé komponálni. Operettet Würzburgban. Minden értéket átértékelése — ez volt egy időben a németek jelszava. Ugyilátszik, ezzel a gázzal is úgy tesznek. Szimpatikusá akarják tenni, nehogy féljenek tőle, amikor majd egy kiprovokált háború esetén megjelennek az ellenséges repülőök a német városok fölött. Akkor keserves ébredés lesz abból, hogy a gázakkal való játék nem vigátiék, még kevésbé — operette.

Ádigg is azonban a mérgesgáz zenéjének ütemére lelkesedik a Harmadik Birodalom.

Azonban a kabinetiroda és különösen Léderer titkos tanácsosa, a titkos kabinetiroda főnöke ellenkezett. Léderer megállapította az öreg Mayer Amseinek származását, megállapította, hogy pándor ékszerész volt és faluról-falura járt és azt ajánlotta a császárnak, hogy legjobb esetben egy arany dohányszeleneci adományozzon mindegyik Rotschild testvérnek: 2 gyömántba foglaló császári monogrammal, többet nem.

A császár habozott, nem tudta mit tegyen. Újabb minisztertanácsot hívott össze és olyan kemolyan tárgyalták órák hosszat a Rotschildok nemességét, mint a háború és béke kérdését, vagy mintha Ausztria jövőjéről lett volna szó. De Stadion gróf pénzügyminiszter egyre erélyesebb lett. Elmondotta, hogy Ausztria a maga katasztrófális pénzügyi helyzetében nem dobhat el magát olyan lefolyósos barátot, mint Rotschild Salamon. Soha — mondotta a pénzügyminiszter — nem lesz Ausztriának alkalma, hogy annyira magához kösse ezt a családot, mint most. Végül is a császár bölintott és rátérték a részletekre.

Már most arról volt szó, hogy mi legyen a Rotschildok kifizetése? Az arany dohányszeleneci elvetették, egy másik miniszter, aki azt indítványozta, adjanak nekik pénzt, szintén leszavazták. Stadion kijelentette, hogy itt olyan Krózsüröl van szó, akiknek arany dohányszeleneci vagy az ingadozó osztrák valutában kiültlő összegek nem imponálnak. A rendőrfőnök a császári tanácsosi cím mellett szavazott. Végül pedig határozatba ment, hogy az osztrák nemességét fogják nekik felkínálni. A császár kegyből úgy határozott a minisztertanács, hogy mind az őt Rotschild testvért az osztrák nemesi rangra emeli.

A Rotschild család a maga részéről örömmel hozzájárult a döntéshez és így egy napon a bécsi császári cimerhivatal magához kévelte Rotschild

Egy apa pere a fia ellen

— a szombat miatt

Amerikai történet, de történhetett volna Európában is. Egy amerikai apa négyszáz dollárt adott fiának azzal a kikötéssel, hogy tartozik a szombatot megtartani. A fiu ezt nem tette meg, hanem megszézte a szent napot. Az apja visszapertelte a dollárokat, amelyet a bíró meg is ítélt neki. A fiu ezzel védekezett, hogy a mai világban nem is kívánhatta az apja komolyan, hogy ő a szombatot megtartsa. A bíró azonban más véleményen volt. Azt mondotta: az adott szót meg kell tartani s ha nem is kutatja, hogy helyesen cselekedett az apa vagy sem, az erkölcsi feladatok megkövetelik, hogy az ember ne fogadjon el pénzt olyan ígéret ellenértéke fejében, amelyet meg nem tart.

A keresztény bíró a Tóra szellemében ítélkezett, mert hiszen a bibliában az is áll: „Ki-ki apját anyját tisztelje, a szombataimat tartsátok meg”. Ez az amerikai fiu sem apját nem tisztelte, sem a szombatot nem akarta tartani. Földi büntetés: vissza kell adni a 400 dollárt.

Ezzel kapcsolatban az amerikai zsidó lapok írják, hogy ritka eset, amikor apák adnak dollárokat fiaiknak, mert inkább fordítva van; az öreg, vallásos, még Európából származó fáradt apák, az új tetterős amerikai generáció tartja el. Ezek közül sokan „perelnék” gyermekeiket a szombat megtartása miatt, de nagyon is függenek gyermekeiktől. Másképen volt ez a régi orosz földön. Amikor a fiu a nagyvárosba ment, oda iratok kellett, mert rendőrségi ellenőrzés volt. A fiu elment és apja a fiún mellé tette. Amikor be kellett jelenteni ott-tartózkodását, a fiu táviratozott, hogy küldjék az igazoló írást. Apja válaszolta: „imádkozz és minden rendben lesz”. A fiu újra kért, az apa újra válaszolt: „imádkozz, nem lesz baj”. A fiu a fiillimbájlíhoz fanyalodott: ott volt az igazolvány. Földi csoda — égi csomagolásban...

Salamont és felvilágosított kért tőle, milyen cimert öhaját az új nemesi ranghoz.

Rotschild Salamon négy mezőre osztott cimert nyújtott be. A négy mező törőss, sárga és kék színekkel tükörözött. Ezenkívül hét alak volt a címeren: két oroszlan, egy leopárd, egy gólya, egy padászkutya, egy kéz, amely őt nyilat szorongat. Az egész fölött pedig egy korona lebegett. A leopárd Angliát jelentette, a sas Ausztriát, az oroszlan a hesseni nagyhercegséget... ez a három birodalom volt a Rotschildok vagyonának alapja. Az őt nyíl az őt Rotschild testvére vonatkozott, akik eguesült erővel dolgoznak, a padászkutya a hűséget jelentette, a gólya pedig — a régi zsidó felfogás szerint — a jámborságot és a családi boldogságot.

Aranyláncok.

A császári cimerhivatal nem fogadta el Salamon tervezetét. A szép állatseregletet majnem egészen törölték. Az őt tervezete — írja a cimerhivatal igazgatója Rotschildnak — nem egy nemesi, egy bárói családnek címere lehetne, hanem egy uralkodóháza. Azonkívül az osztrák császár őfelsége nem hagyhat jóvá egy olyan cimert, melyekben külföldi országokra is történik hivatkozás. Salamon alig ismerte fel a cimert, mikor azt végre jónahagynia díszakkapta.

1817 március 25-én délelőlt 11 órakor írta alá Ferenc császár a nemesi oklevelet Schönbrunnban, amelyben az osztrák nemesség tagjaita emlékezteti Rotschild testvéreket. Ez ezzel megszűnt a köznepiség és megszűnt az alacsony származás, mert az osztrák császári okleol után az öreg frankfurti régiségkereskedő fiai éppen olyan nemesek voltak, mint a többi keresztény arisztokraták Ausztriában és Németországban. A bécsi Salamon „non” lett, Jakob pedig Párisban a cégablája elő kitétte a szerény

Egy ardeali zsidó budapesti karrierje...

Káhán Frankl Samu

három éve közmegelegedésre vezet a magyarországi orth. Központi Irodát

Békés, harmonikus munka folyik a budapesti Irodánál, míg Ardealban állandóan forrongás van az ortodoxiában. — Miért kell világi elnököknek egy Iroda élen állani? — A hatóságokkal szemben egységes a magyar zsidóság és gazdasági, valamint politikai téren együtt haladnak árnyalatokra való tekintet nélkül.

— A „Népünk” eredeti terjuja, —

Budapest (június hó.) Káhán Frankl Samu. Aránylag hiatalember ebben a rendkívül diszes pozícióban, amelyet a magyarországi ortodox zsidóság Központi Irodájának elnöki széke jelent. Első találkozásom vele jellemző volt a budapesti mentalitásra s rögtön leszögeztem annak javára. Stern Samunét temették, a neológ közszeg elnököknek hitvesét. Es ott állott az első sorokban, mint az ortodoxia reprezentánsa: az Iroda elnöke, Káhán Frankl Samu, fáradszathatlan munkatársával: Dr. Reiner Imrével. Természetesen találja ezt minden kulturortodox, mert a gyászban osztozni kell minden jóérező zsidónak. De hirtelen felillant előttem, hogy mennyi ortodox férfiut ismerünk a mi kies Ardealunkban, akik nem mennének el egy ilyen temetésre, mert fének, hogy „csorba esik” intranzigens mentalitásukon. Ez volt az első impresszióm Káhán Frankl Samu elnökről. Megismerkedtünk és szívesen beinvitált egy kis eszmecserére, azokról a nagy problémákról, amelyek ma ott is, itt is vajdujnak.

KÁHÁN FRANKL SAMUNAL.

Talán sablon, de természetes is, hogy mindenféle könyvek mutatnak arra, hogy egy ortodox Központi Iroda, nem „iroda” annak egyszerű értelmében, hanem fellérvára néhány százezer zsidó legszébb értekeinek. Beszélgetésünk kezdetén reviziót tartottam felfogásomban, amit magamban hor-

„de” szócskát és XVIII-ik Lajos gógös udvaránál mint teljes jogu nemes jelenhetni meg. Csak Náhán, a londoni nem törődött az egészsel, mert neki más dolga volt. Az angol birodalom első nagy kölcsönét készítette elő őt millió font értékben...

Es a csillag egyre magasabban ragyogott. Mikor 1820-at irt az európai történelem, a Habsburgok és a Rotschildok bizonyja már nagyon barátságos volt. Az osztrák császár Jakabot nevezte ki párisi és Náhán londoni főkonzulnáló. Salamon Pécsben „uralkodott” és Nápolyban a legfiatalabb Rotschild Károly. Ferenc császár őfelsége kegyes szerettel fordult az őt testvér felé. 1820-ban Salamon megkapta az udvari bankár címet is. Európa legdagályosabb arisztokratái bersenyeztek abban, hogy meghíósokkal halmozzák el báró Rotschild Salamon és nejét, születelt Stern Karolint. Ahoán az osztrák politika bevonult, oda bevonult utána a Rotschildok pénzügyi hatalma is. A bécsi Rotschild ház a társadalom központjává vált. A hercegségek ott oacsorázott náluk és miniszterek táncoltak náluk parkettjén. A bécsi fővárosban Rotschild mindenható lett, egy fejbőlintással emelt és lett tönkre emelletek és vagyonokat. Akinek Rotschild visszaküszint, annak hitelle volt a tőzsde, akire Rotschild rossz szemmel nézett, az bátran gnyilkos lehetett. Ausztria sorsa odakapcsolódott a Rotschild-házhoz aranyláncokkal mindörökké...

A ZSIDÓK KIRALYAI...

1822 szeptember 29-én csucban ért be a Rotschildok föléle ielő karrierje. Őfelsége a császár mind az őt testvért báró rangra emelte és amellett visszakapta az a cimert is Salamon, melyet őt énel azelőtt ridogen megtagadtak tőle. Az összes állatok, az összes színek engedélyezze lettek és egy hétágu korona tetítte be az egész márcszi rajzol.

menni, ott a katolikus templom fömjénüst-jének közelében intervensiáni? De tudnék még száz esetet felsorolni. Akinek miniszterekkel hivatalcikkal kell tárgyalni, a való élettel szoros kontaktust fenntartani, nem lehet rebbi, hanem sokkal inkább világi ember.

MILYEN PROGRAMMAL FOGLALTA EL AZ ELNÖKI SZEKET — ELNÖK UR?

— Egy ortodox iroda elnököknek rövid a programja, hogy úgy mondjam, adva van. — Megdicsőült nagyjaink élénk írták azt az

KÁHÁN FRANKL SAMU a magyarországi orth. Közp. Iroda elnöke

utat, amelyen járunk kell, hogy őseinktől átvett örökséget, hamisítatlan ősi hitünket a maga teljes egészében, csorbítatlanul megőrizzük és adjuk át a következő nemzedéknek. Az ortodoxia teljes és független különállása volt és lesz mindig garanciajára ennek a célnak elérésére. A többi már melléké. Autonómjánk teljes kiépítése. Meg hogy a vallásos és hitű rétegek álljanak mindenütt a hitközségi élet élen. Anyagiakban sokszor csaknem elviselhetetlen terhet ró a hitközségek tagjaira a vallási élet zavartalan funkciója. Ezt minél racionalisabban megoldani, szintén a hitközség vezetőinek feladata, a mi segítségünkkel. A jesivák erkölcsi és anyagi támogatása. Végül egyezőval az ortodox achdusz volt a multban és a jövőben is az lesz az eredményes munkánk alapfelfétele.

HÁROM EV MUNKAJA

Káhán Frankl Samu megválasztása óta három év telt el és alig néhány hételt ezeltől összeült az orth. választógyűlés, hogy azon beszámoljanak mindarról, amit a legutóbbi éveken végeztek. Ezen a gyűlésen — amelyről lapunk is beszámolt annak idején részletesen — az a meggyőződés alakult ki a magyarországi rabbikarnak és világi delegátusainak felfogásában, hogy a magyarországi ortodoxia lassan bár, de biztosan halad a fejlődés útján és mindég kimélyültebb és szilárdabb lesz az a talaj, amelynek legfőbb őre az Iroda. Ezen a gyűlésen bizonyult be még jobban, hogy az Iroda további jövője biztos kezekbe van letéve.

Ezt nem Káhán Frankl elnök mondotta nekem, hanem az Iroda százas választmányának gyűlését regisztráló jegyzőkönyvekben olvasom. S tartom a magyarországi rabbikart és világi vezetőket olyan őszinte és hitbuzgó emberekknek, hogyha lett volna sulyos kifogásolnivalójuk, ugy nem lett volna minden szavuk dicséret és megéres.

MILYEN A VISZONY A VALLÁSOS CIONIZMUST REPREZENTÁLÓ MIZRACHIZMUS ÉS A HIVATALOS ORTODOX FELFOGÁS KÖZÖTT?

— Kényes kérdés, de Káhán Frankl Samu nem tér ki a választásd elől. A mizrachizmus célkitűzése nagyon szép és nagyon

Vegyén, Aesculap talp betétet

A kempóskereszt és a gyémántipar. — Antwerpen. — A gyémántiparban egy kis csoport nemzeti szocialista azon mesterkedik, hogy a belga gyémántiparból kiszorítsák a zsidókat. A gyémántiparosok szövetsége és a gyémántiparban foglalkoztatott munkások szervezete közös proklamációt bocsátott ki, amelyben tiltakoznak az ellen, hogy a nemzeti szocialisták memorandumát, amelyet a kormányhoz eljuttattak, ne vegyék tekintetbe, mert ebben a zsidók kirekesztését kéri a gyémántiparból. Már azért se vehetik tekintetbe, mert hiszen ezt az ipart ők teremtették meg és ők szereztek tiszteletet a belga gyémántiparnak. A náci memorandumuma többek között azt is felemlíti, hogy a zsidók egyetlen országhoz sem ragaszkodnak és ha nekik úgy tetszenék, könnyen más országba tehetik át működésük színhelyét. Ezzel szemben a zsidók azt közlik beadványukban, hogy ők mindenkor a belga érdekekért is küzdöttek és többet jelentenek az ország szempontjából, mint a kis-számú nemzeti szocialisták okvetetlenkedései. A náci memorandumának többi részét szemenzedett hazugságnak minősítik, amelynek nincsen más célja, minthogy a belga nép egyes rétegei közötti egyetértést megbolgogassák. Azt kéri, hogy a beadvány tizenöt aláíráját zárják ki a gyémántiparból, mert az ellentétet fokozása ártalmára van az egész belga gyémántiparnak.

Clujon Mátyás orth. kóser éttermét május 1-től áthelyezte a Calea Regele Ferdinand 35. szám alól a Calea Regele Ferdinand 49. szám alá. Ha jól akar étkezni, úgy keresse fel az ardeali zsidóság közkedvelt találkozó helyét, a Mátyás éttermet.

Toscanini újra dirigálni fog Pelesztinában. — Jeruzsálem. — A palesztinai szimfonikus zenekar vezető-igazgatója: dr. Waller Simon közölte a sajtó képviselőivel, hogy Arturo Toscanini, a világhírű dirigens a következő szezonban is vezényelni fogja a zenekart néhány koncerten. Az egyik ilyen koncerten az orchester alapítója: Huberman Bronislaw is közreműködik majd, mint szólista. Az őszel közreműködik majd Toscaninin kívül Issay Dobroven, E. W. Steinberg és Michael Taube, akik vezényelni fognak. A nyár folyamán szabadterei koncerteket és gyermekelőadásokat is terveznek.

Advertisement for Berkovitsné (Oradea) orth. kóser étterme BUCUREȘTI, Str. Lipsicani 7. Telefon: 462-91. Soocet hátamögött. Postavámmal szemben. Elsőranstu erdealyi konyha 11

Philip Snowden és a cionizmus. — London. — A napokban 73 éves korában elhunyt Lord Philip Snowden ismert angol politikus nem sokat foglalkozott a palesztinai kérdéssel. De aláírta 1927 augusztus 27-én kiadott levelét, amelyben híres és ismert angol politikusok bejelentik a Pro Palesztina társaság megalakulásában való részvételüket, amelynek elnöke Lord Robert Cecil lett. Ezt az írást annak idején aláírták Ramsay Macdonald, Lloyd George és mások. Snowden egy szegény takács fiaként kezdte karrierjét és mint a munkáspárt egyik vezére nagy karriert futott be, bár testileg is igen beteges volt, mert évtizedekig csak botra támaszkodva tudott járni. Elete végén már viszont lett és angol kincstárnok. Továbbiakban nem tudunk arról, hogy érdeklődött volna a palesztinai kérdések iránt, de mint munkásvézer megértő volt minden zsidó problémával szemben. Felesége több ízben nagyfokú szimpátiáját nyilvánította a zsidó országépítéssel kapcsolatban.

Zsidó művész fogja megfesteni a koronázást. — Saloniki. — Az itteni zsidó sajtó értesülése szerint VI. György király Jean de Botton, Párisban élő zsidó festőművészt bízta meg a koronázási jelenetek megfestésével. Jean de Botton ismert művész, aki Salonikiból származik. A király engedélyével már eddig is hetekig dolgozott a koronázás helyén, hogy vázlatokat készítsen. Most végleges megbízást kapott a királytól. A munka több mint két évig fog tartani.

A KRAKKÓI BETEGSEGÉLYZŐI ORVOSOK AZ ÁRJA PARAGRAFUS ELLEN. — Varsó. — A krakkói betegsegélyző orvosok — akiknek tulajdonképpen nem zsidó — tiltakozását jelentette ki az orvosoknál bevezetendő árja paragrafus ellen. Drahobitz város orvosi szövetsége szintén tiltakozik az árja paragrafus ellen.

Hány zsidó él Franciaországban? — Páris. — A vilnai tudományos intézet által kiadott „Jiwo-Blätter” májusi számában A. Menes ismert zsidó történelmi és szociológus részletesen foglalkozik a franciaországi zsidóság jelenlegi számával. Menes szerint Párisban és környékén 170.000—190.000 zsidó él (ezek közül 50.000 született francia, 100 ezer zsidó kelet-európai bevándorolt, 20.000 szefárd és kb. 15—20.000 közép-európai, németországi, csehszlovákiai, magyarországi, ausztriai stb.) A francia vidéki városokban lakó zsidók számát Menes 80—90.000-re becsüli. Összesen körülbelül 260—280.000 zsidó él jelenleg Franciaországban. A legutóbbi 12 évben 35.000 zsidót naturalizált a francia kormány.

Dr Deutschländer Leoné Wien

Állami vizsgával rendelkező tanárnő felvesz az 1937 szeptemberben kezdődő új tanévre fiatal lányokat.

A hagyományhű vallásos elveken felépült otthon nyújt oktatást idegen nyelveken, zsidó tantárgyakban, világirodalomban, művészettörténetben, tornában és háztartásban. Az idegen nyelvek helyett kívánatra kereskedelmi tantárgyakban nyertető oktatás.

A bécsi főiskolákat, vagy más képzőintézeteket látogató növendékek számára az otthon helyiséget és segítséget ad.

Referenciák: Zirelsohn főrabbi Chisneuo. S. Fürst főrabbi Wien, II. Gr. Schiffgasse 8. Dr Max Eisler egyetemi tanár Wien, III. Weissgerberstr. 37. Részletesebb felvilágosításokkal és prospektusokkal szolgál: Dr Max Eisler, vagy dr Leo Deutschländerné VII. Halb-gasse 22. Telefon B. 35-305.

Advertisement for Kóser TEJOLTÓ „SCHWEIZER” márkás kapható UFAROM (volt EGGER & Co.) vegyészeti gyárnál CLUJ

VESZÉDELMEZ NEMZETI SZOCIALISTA IZGATÁSOK CSEHSZLOVÁKIÁBAN. — Prága. — Lienten lapja, a prágai „Die Zeit” folytatja zsidóellenes kirohanásait. Már csak azért is folytatni kell, mert tudja jól, hogy Németországban szívesen veszik az ilyen rémhíreket. Legújabbán a következőket hozta: „Veszédelmes a zsidó nőikkel kezdeni” címen egy munkácsi esetet ír le, amely állítólag pünkösd napján történt volna. Állítólag a zsidók nagy tüntetést rendeztek a munkácsi dragonyos kaszárnya előtt, mert az egyik tisztnek nagy sikerei voltak a zsidó nők körül. A zsidók hitközsége — írja a lap, — megkérte az ezredet, hogy tiltsa meg a tisztet, hogy zsidó nőkkel beszélhessenek. A zsidók egyik felbujtója egy Grünwald nevű volt, aki le is vallotta ezt és az is rábizonyult, hogy tisztet leküzdött az utcán. Végül pünkösd óta eltelt egy dragonyos kózkatonára a kaszárnyából, a neve: Reinhold Emil volt. Höltesítését néhány napra rá kifogták a Latorcából. Valószínűleg erőszakkal került a folyó vizibe. Különben a nyomozás során kiderült, hogy Reinhold dragonyos be volt rugva és ilyen állapotban került a folyó vizébe, ahol befelűlt. Semmiféle külső sérülés nyoma nem volt rajta és sohasem volt egy perccé sem szó róla, hogy a zsidóknak közül lett volna hozzá.

A királyi bizottság jelentése csak ez év végén? — Tel-Aviv. — A „Maarot al Scharh” arab újság foglalkozik Emir Abdullah-nak, Transjordánia emirjének londoni útjával. Az emir a koronázásra ment Londonba, de még mindig ott tartózkodik és mint a megnagyobbodott Transjordánia királya akar hazatérni. Ezzel kapcsolatban az arab lap azt is tudni véli, hogy az angol kormány olyképen akarja megoldani a palesztinai kérdést, hogy nem lesz tekintettel sem a zsidó, sem az arab érdekekre, hanem csak az angolra. Két államra fogja osztani Palesztinát, egy zsidóra és egy arabra. Azt is közli az arab lap, hogy mértékadó helyről arról értesült, mely szerint a királyi bizottság nem fogja megfenni jelentését júliusban, ahogy tervezték, hanem csak ez év végén. Addig erőlyes katonai intézkedéseket fognak tenni és ezek a katonai intézkedések biztosítani fogják, hogy a tervezetet az arabok is kénytelenek lesznek elfogadni.

Advertisement for Budapestre utazók figyelmébe! Orth. kóser penzió Budapest központjában, Andrassy-ut 43. szám. Modern kényelemmel berendezett ragyogó tiszta szobák, folyóvizellel. Kívánatra diétás konyha. Bővebb felvilágosítással szolgál a tulajdonos: Friedman Józsefné Kármel-pansio (Andrassy-ut 43) Telefon: 12-89 67. vagy Oradeán: öv. STRASSER IGNATZNE Strada Nicolae Iorga 17. szám alatt.

Tréne Harand: A csehszlovákiai németek boldogulásának útját nem Goebels és Streicher, hanem Masaryk és Benes mutathatják meg

A napokban tértem vissza csehszlovákiai utamról. Ezúttal Märsch-Osttrauban s Kassán tartottam előadásokat. Újból meggyőződtem arról, hogy milyen könnyen megérthetik egymást, különböző fajokhoz és vallásokhoz tartozó emberek, ha nincsenek uszítók, akik a gyűlöletet szítják az emberek között. Sok-sok levelet kaptam és számos némettel beszéltem, meg eszeikkel és kitűnt írásaikból, beszélgetéseinkből, hogy mennyire a béke hívei és mennyire szívesen küzdenek minden ember jólétéért. Beszélgetést folytattam Zajtscek német minisz-

dógyűlölet hirdetésén keresztül megközelíték a nép lelkét és végül győzedelmeskedjen. Késő már arról beszélni, de meg lehetett volna előzni a nemzeti szocialisták uralmát, ha kellő időben megfelelő reformokat vittek volna keresztül és kellőképpen felvilágosították volna a széles néprétegeket.

MIT CSINÁL HENLEIN?

Henlein, a csehszlovákiai nemzeti szocialisták vezére teljesen a német metodusok szerint dolgozik. Lapjában, a „Die Zeit”-ban legutóbb cikket közölt „A zsidókérdés Magyarországon” címmel. Ebben a cikkben azt igyekszik bizonyítani, hogy a magyar zsidók bizonyos munkakörben rendkívül nagy arányszámmal képviseltetik magukat. Azt írja, hogy sok a nagybírók zsidó, meg sok a zsidó gyáros, sok a zsidó bankár, sok a zsidó orvos és ügyvéd.

Igy dolgozott annak idején a náciizmus is. Előbb az irigységet felkelteni, meg az ezzel kapcsolatos gyűlöletet. Az alacsony ösztönökre építettek, hogy amikor már lelkileg elég befogadóképes a tömeg, akkor döntő rohamra menni. Ugy állítják be, mintha nem volna semmi más szám és statisztika, csak az, amit ők állítanak össze.

A világháború története azt mutatja, hogy a leghalálmegelőbb bátorssággal küzdöttek a zsidók, a magyarországi zsidók is. Keppelmeister tábornok visszaemlékezéseiben különösen három rendkívül vitéz tisztről beszél, mind a három zsidó tartalékos tiszt volt. Sok volt osztrák-magyar hadsergében szolgált katoná és tiszt mellett diszít az arany vitézségi érem. S ha a magyar zsidóságról beszélünk, akkor ne feledjük azokat a mérhetetlen szolgálókat, amelyeket gazdasági, és kulturális téren nyújtott a magyar zsidóság. Az uszítók „elfelejtik”, hogy milyen értékes szolgálatot végeztek a magyar zsidók a kereskedelem terén, hiszen ők kapcsolták be a nemzetközi forgalomba a magyar kereskedelmet. Ezek a kapcsolatok éppen most nagyon értékesek, amikor különböző akadályok állanak a szabad forgalom útjában. Miért nem beszél azokról a zsidó intellektuelekről, akik küzdenek, hogy a létszámot fenntartsák, de otthon alig van betető falatjuk?

Milyen „szép” volna, ha Henlein lapja felsorolná például azokat a németországi új gazdagokat, akik az új éra óta szedték meg magukat és az „uzsorauralom” megtörsése révén lettek nagyok és gazdagok?

Számtalanszor megírtam már és hirdetem a szónoki emelvényről is, hogy azért lettek a zsidók mindenütt kereskedők, mert nem engedték őket más foglalkozási ágakba, hogy tevékenységüket kifejthesse. A zsidók ma az az igyekezők, hogy átrétegződjenek, hogy egészen paraszti és munkásosztály létesüljön, hogy szolid alapot kapjanak kényér küzdelmeikben. Ebből munkájukban támogatni kell őket, az átrétegződést meg kell könnyíteni számukra.

Nem szabad szédíteni a tömegeket azzal, hogy minden jelenlegi bajnak, nyomorúságnak a zsidók

IRENE HARAND az antisemitizmus elleni keresztény elharcosnő

terrel, aki a csehszlovák kormány tagja és örömmel állapítottam meg, hogy milyen szennedélyesen propagálja a békét. Ezen rajta, hogy Masaryk szellem uralkodik ma is a köztársaság vezetői körében. Az agy Masaryk elnöksége maradó nyomokat hagyott az emberek lelkében, az ő nagy lelki nagysága, az igazságsíri és igazságszóságsíri folytatott küzdelme nem maradt hatástalan.

Természetes, hogy Masaryk elnök működése küzdelmében a zsidó lakosság iránt is megértés nyilvánult meg. Ideálisan szép az a megértés, amelyet a zsidósággal kapcsolatosan tanusítottak. Viszont kétségtelen tény, hogy a németországi nemzeti szocializmus hívei, éppen zsidók ellen hirdették kegyetlen hadjárattal tudtak milliónyi hívet szerezni. Németországban a háború utáni forradalmi napok óta nagy nyomor uralkodott. A német nemzeti büszkeséget is megtörték.

Dacára annak, hogy 12.000 zsidó esett el a német hadsergében a haza védelmében, dacára annak, hogy az akkori 600.000 főnyi zsidóságból 70.000 zsidó katonára küzdött a fronton, jól értettek a nemzeti szocialisták ahhoz, hogy a zsidóságról különböző hazugságokat terjesszenek, többek között azt is, hogy a zsidók nem teljesítették a háború alatt kötelességeiket és végül ők voltak azok, akik hátulról ledöjték a német hadsereget, hogy elcsúszsák a háborút.

Ezzel a hazugság-hadszettel dolgoztak és nagy hiba volt, hogy a zsidók nem kezdték kellő időben ellenpropagandát. De a német népek zöme, amely nem ismerte fel a veszedelmet, hagyta, hogy a zsi-

Advertisement for Dr. Mandel Józsefné Oradea, Cogălniceanu 8. Telefon 64 orth. ponzió és izr. diákicány nyaraltatása Bola Valca Mariel (Jud. Satumare)

Az első volt és ma is az első a PALMA KAUCSUK CIPŐSAROK Minősége, tartóssága, rugalmassága világszerte ismert.

Ezért követelje cipésztől a

PALMA kaucsuk cipősarkot.

az okai! Nem szabad, mert ennek semmiféle alapja nincsen. A zsidótanítók között azt kellene propagálni, hogy nem a zsidók az okai mindennek. Sőt egyáltalán nem okai semminek sem. Csehszlovákiaiban a zsidótanítók kisebbséget alkotnak. A boldogulásuk elve vezető ut nem a zsidók tönkretételén keresztül vezet. Inkább változtatni kell az együttdolgozásról tudniak megoldani a súlyos gazdasági problémákat. A megértés útján nem lehet számukra Goebels és Streicher az utmutató, hanem inkább Masaryk és Benes.

A Breszti-Litovszki kormányzó különös szerepe a zavargásoknál

Breszti-Litovszk. — A zsidó világlapok rendkívül érdekes részleteket közölnek a breszti zavargásokkal kapcsolatban. Különösen a kormányzó szerepét állítják be különös megvilágításban. A vojvoda, aki most ott székelt, korábban Radomban volt kerületi kormányzó, amikor a prytyk-i pogrom volt. Azt a panaszt emelik a bresztlitovszki zsidók, hogy amikor a rablások folytak, a rendőrsztek a következőket mondták a tömegnek: „Egész munkát végeztetek fiúk, de vigyázzatok, hogy senkit se öljete meg!” A város úgy néz ki, mintha földrengés pusztított volna benne. A városi tanács zsidó tagjai tiltakozó nyilatkozatot akartak kiadni, amelyben a rendőrség tévlensége ellen akartak nyilatkozni. A polgármester azonban kijelentette a kormányzó megbízásából, hogy ha ez a protestáló nyilatkozat megjelenik, nem vállal felelősséget oly irányban, hogy nem-e ujulnak ki a zavargások. Az első napon valamennyi táviratot és levelet, amelyet feladtak, cenzuráltak és amelyeknek szövege nem tetszett, megsemmisítették. Azokkal a breszti zsidókkal, akiknek Amerikában élnék hozzátartozóik, nyíltan közölték a postai hatóságok, hogy semmiféle nyugtalanító híradást nem továbbítanak, csak annyit, hogy jól vannak és minden rendben van. A hangulat még mindig feszült. A nem-zsidó üzletek megjelölése továbbra is megmarad.

PALESZTINA

Knu Tozeret Haarez!

Egy ipar megteremtése több előrelépést és bátor kezdeményezést igényel, mint bármilyen más gazdasági tevékenység. Minden új hasonló kezdeményezés, merész próbálgatások és kísérletek sorozata. Így van ez a világon mindenütt, de sokszorosan így van ez Palesztinában.

Akik a gáluti országokban élnek és megelégedéssel olvassák, hogy Palesztinában új gyárak létesülnek, azt hiszik, ez természetes és könnyű folyamat. Arra, hogy kintinó üzlet lehet, mert egy folyton fejlődő országról van szó, ahol egy gyárat csak meg kell indítani és jövője biztosított látszik. Így véli a gáluti laikus és újjongva olvasgatja és újságotja másoknak, hogy milyen szédületes tempóban folyik a kis ország iparosítása.

Holott nem is tudják legelőbb, hogy milyen végtelenül nagy rizikóval jár egy vállalkozás Palesztinában. Kétszeres a kockázat. Részenben, akit tönkremehet ezen, de ez esetben nagy kára van az országnak is belőle. S mit látnak, ha nem csupán a lapokat olvasgatjuk, hanem mélyebben érdeklődünk a dolgok iránt? Azt, hogy sokan nem tudják felfogni a kérdés nagy horderejét és szabotálják a palesztinai termékek fogyasztását, olyan termékekét is, amelyek nemhogy egyenrangúak, hanem sokkal jobbak is, mint hasonló másutt gyártott vagy termelt cikkek.

Gondoljunk arra, hogy milyen nehéz gyárhelyiséget találni egy épülő országban. Milyen nehéz, mert hiszen a gyárhelyiség építése gyakran felémésztli a rendelkezésre álló tőke nagyrésztét. S a gyár a zsidó település körülén belül kell legyen, mert csak így adhat zsidóknak kenyeret. Gondoljunk erre — és **vásároljunk palesztinai termékeket!**

S mennyi nehézség van még: megfelelő szak-képzett munkások hiánya. Hónapok telnek el, amíg begyakorolják magukat az egyes iparágakban a zsidó fiúk és lányok, akik született intelligenciájukkal sokszor napok alatt tanulják meg azt, amire másutt hónapokra van szükség. S ha egy gépből egy csavar elromlik, mivel a gépek nagyrészt külföldi gyártmány, sokszor hónapokig tart, amíg az új csavar beilleszthető a gépbe. Gondoljunk erre, amikor olvassuk, hogy Knu Tozeret Haarez.

Ne feledjük el, hogy ma már 50.000 zsidó munkásnak ad kenyeret a palesztinai zsenge ipar. Ezért is kötelessége mindenkinek szentföldi gyártmányú cikkeket fogyasztani, amely bejöhethet az országba. Nem pénzt kér a palesztinai ipar, hanem azt, amit annak idején a „tulipánmozgalom” kért, a „partoljunk a hazai ipart”, meg, amit néhány évvel ezelőtt az angol ipar kért az angoloktól. Mi is ezt mondjuk csak, amit az angol angyol, ugy mi héberül kérjük a palesztinai nehézségekkel küzdő ipar érdekében sokezer zsidó testvér nevében: **Knu Tozeret Haarez!** Vásároljunk az ország terményeit és ipar-cikkeit! L. A.

— **A komintern egyik megbízottját elfogták Tel Avivban.** — Jeruzsálem. — A szovjet komintern megbízottját Skubovskyt, aki az utóbbi időben élénk tevékenységet fejtett ki Palesztinában, a rendőrség elfogta és letartóztatta.

— **Jugoszlávia szarvasmarhákat szállít Palesztinába.** — Tel Aviv. — A jugoszláviai állatexportőrök megkezdtek rendszeres szállításaikat Palesztinába. A szállítási fix számúra történik, míg Egyiptomba bizonyos elszámolásra. Az első szállítmány 350—400 szarvasmarha.

— **Mosley felkete-ingesei erőteljes propagandát folytatnak Palesztinában.** — Jeruzsálem. — A British Union of Fascist, amely pártot tudvalevőleg Sir Oswald Mosley vezet, élénk zsidóellenes propagandát folytat a brit rendőrség körében. Különösen erős a propaganda Tiberiasban.

— **25.000 zsidó látogatta meg a Siralom falát.** — Jeruzsálem. — Sevuot első napján 25.000 zsidó látogatta meg a Siralom falát. A jeruzsálemi lakosságon kívül rendkívül sokan jöttek Tel Avivból, Haifából, a koloniákról ugyannyira, hogy az óváros utcái megteltek zárandókló zsidókkal. 500 rendőr ügyelt arra, nehogy valami rendezavarás legyen. A Churva-zsinagóga, amely Herzog grand-rabbi felügyelete alatt áll, tulzsfuolt volt már reggel hétkor. A nap folyamán a grandrabbi is meglátogatta a Siralomfalát, Kisselew kerületi tisztviselő tár-saságában. Dávid király sírját az első napon 200 keleti zsidó, a második napon nagyon sok askenáz zsidó látogatta meg.

— **500.000 HOLD FÖLD JUT A TERVEZETT ZSIDÓ ALLAMNAK.** — Jeruzsálem. — A „Haborok” közli, hogy harmian- angol mérnök elkészült a földmérési munkálatokkal Palesztinában. Ez feltétlenül szükséges volt, mielőtt még a királyi bizottság esetleges javaslata szerint felosztják az országot. A térképeket elküldték már a Londonban ülésező királyi bizottsághoz. A térképek szerint körülbelül három millió dunam föld kerül zsidó birtokba, ami megte- lül 500.000 hold földnek. A Haborok szert egyrésze az országnak teljes zsidó szu- verénitása alá kerül és címe is Erec Izrael lesz, míg a többi rész Transzjordániához kerülne Abdullah emir fennhatósága alá. Nemzetközi független város lenne Jeruzsálem és Haifa. A zsidó rést fölött is gyám- kodna Anglia és gondoskodna katonai biz- tonságáról. Zsidó körök általános véleménye, hogy a királyi bizottság javaslataba semmilyen körülmények között nem szabad beleegyezni.

— **AZ „EC CHAJIM” JESIVA, amely legnagyobb Tóra-intézte Palesztinának, a napokban ünnepli 100 éves jubileumát.** Jelenleg 1300 gyermek és ifju tanul ezen a je- sivában. Havi büdzséje 1500 font, amelyre csu- pán 50 százalék fedezett van. A jesiva veze- tője a 100 éves jubileum alkalmából a nyil- vánosságához fordul azzal a kéréssel, hogy a hiányzó összeg felhozását elősegítsék.

— **A NARANCS TERMELŐK SÚLYOS HELYZETE.** A citrus-termelők helyzete folyton súlyosabbá válik s hogy valami ja- vulás következze be, a helyzet megvitata- sára konferenciára gyűltek össze, amelyen résztvettek a zsidó termelők és az executive tagjai.

Kellemesen,
gyorsan és jól
borotválkozik,

használd
a
„Raso-Pastá”-t
használd
Gyártja:
Ioan Breckner S.A.
ALBA IULIA

— **MUSSOLINI KEZE PALESZTINABA IS FLÉR.** A londoni „Daily Herald” jeruzsálemi tudósítója írja: Olasz ügynökök dolgoznak Palesztinában, akiket Róma és Kairó fascista központjai irányítanak. Főképen munkások és diákok között dolgoznak. Nemrégiben 41 hallgatóját a tulkaremi mezőgazdasági iskolának angolellenes és zsidóellenes megnyilvánulások miatt kizárták. Az iskolát Kadorie indiai zsidó pénzén alapították. Az agitátorok erre felajánlották, hogy a kizárt diákok az olasz kormány költségén folytassák tanulmányait olasz főiskolákon. Olasz vállalkozók versenye- képes áron vállalnak munkát Palesztinában és ezekhez a munkálatokhoz nem vesznek fel csak arab munkásokat. Aránylag elég magas munkabé- reket fizetnek, de tehetik, mert Rómából elég pénz kapnak. Jeruzsálemben, Jaffában és Haifában fas- cista-barát klubokat létesítettek az arabok. Fekete íngeket az arabok ingyen kapnak. Olasz tanítók in- gyen tanítanak. Újságírók és diákok szabadjegyét kapnak olaszországi utakra. Az olasz ügynökök be- folyására tartották távol magukat az arabok a ko- ronázási ünnepségektől is. De viszont házaikat Hit- ler és Mussolini képeivel díszítik.

— **A TEL-AVIVI VÁROSI TANÁCS elhatározta, hogy egy madár- és pillangó gyűjteményt szerez be, amely alapját ké- pezné egy természetstudományi muzeumnak.**

— **Munkanélküliek demonstrációja Tel Avivban.** — Tel Aviv. — Egy száz ember- ből álló munkanélküli csoport a tel-avivi városháza előtt demonstrált. Rokach pol- gármester fogadta a munkanélküliek meg- bizottját, aki előtt kifejtették, hogy a város nem sokat törődik a munkanélküliek prob- lémájával. A polgármester megígérte, hogy a jövőben több gondot fordítanak a kérdés kedvező megoldására.

— **A LEGNAGYOBB ZSIDÓ KON- ZERVGYÁR A „PERI MASON” NATA- NIABAN most fejezte be első üzleti évét.** A gyárat egy franciá és két német zsidó ala- pították 28.000 font tőkével. A gyárnak kezdetben 75 munkása volt, később emel- tek 150-re. Két turusban dolgoznak. A gyár gyümölcs, főzélék és halkonzerveket ké- szít. Sikerült nem csupán a külföldi termel- vényeket kiszorítani az országból, hanem egy export-üzlet alapját is megvetni, sőt még Amerikába is szállítani.

— **SKAZEZREK ÜNNEPLIK A TEL-AVIVI KIKÖTŐT.** Az elmúlt napok folyamán rengeteg vendég érkezett az ország minden részéből a fiatal kikötővárosba, Tel-Avivba, mely impozáns keretek között ünnepele- meg kikerülő megnyitását első évforduló- jat. A reggeli óráktól kezdve szüntelenül özönlöltek az óriási tömegek, melyek a la- kosság minden rétegéből tevődtek össze és végeláthatatlan sorokban várják, hogy be- jussanak a kikötő területére. A disztoppába öltözött város öröme különösen a sötétség beálltával jutott különösen a kifejezésre, amikor a város minden részében, de különösen a központokban és a kikötőben egyszerre ki- gyulladtak a különböző színekben foszforsz- káló díszes kivilágítások s a tündöklő fény- koszoruk szemképrázatában ragyogtak. A kikötő környékén rengeteg autó parkirozott és csak a tömeg pedáns fegyelmezettségének köszönhető, hogy dacára a szédületes for- galomnak, nem történt baleset. A fényár- ban uszó „Har Hakarmel” hajó szintén részt vett a fiatal kikötő ünnepein, mely egy év alatti hihetetlen fejlődés ment keresztül és ma meghaladja a jaffai kikötő méretét. A ki- kötőben egész nap játszott a tel-avivi ön- kényes tüzoltók zenekara, melynek hangjaiba belevegült a daloló tömeg zengése. A ki- kötő összes épületein és a világitótornyon a kék-fehér zászlók erdeje között az összes tengeri államok lobogói lengedeztek. Dél- után sportversenyek voltak Zeév-Hajam ka- pitány vezetésére alatt a tengeri sport min- den ágában. Az eredményeket hatalmas me- gafonokkal hirdették ki. Az ünnepély a ké- só éjeli órákban ért véget.

Ardeali színfoltok a Capitala-ban...

Egy hetven év előtti hitközségi harcban fogant kis templomból indul ki a fővárosi vallásos zsidóság reneszansza

EGY TEMPLOM SZÜLETÉSE

(*Bucuresti, 1937. május hó.*) Már több ízben ir- tunk róla, de épen úgy kell mindég jelentsük róla, ahogy egy egészséges jól fejlett gyermekről szokás, a fejlődése éveiben. Ilyen alig 15 éves „ifju” az ar- deali zsidóság Bucurestibe került kis csoportjának hitközsége. Bár még fiatal, de elég sok gyermekbe- tegéségek ment már át. Természetesen ennek meg van a maga oka: részben konstrukcionális hiba, mert hiszen zsidó összejutott emberek egysé- gesé tétele még egy eszmében sem könnyű feladat, másrészt egy ilyen nagyvárosban, mint Bucuresti, sok kisértesnek is van kitéve egy zsenge terem- tmény. Lássuk csak, hol vannak a bajok?

Előbb nézzük meg az „ifju” lakását. Mi lehet egy ilyen zsidó közületnek „lakása” más, mint a temploma? Az Emigrantului-utcán levő kis tem- plom öreg intézmény.

Hetven évvel ezelőt orosz zsidók bucaresti csoportja építette. A telek magántulajdon volt ak- kor is — és az is maradt mind a mai napig. Érde- kes története van ennek. Élt ebben a kis közületben egy Jacobson nevű orosz zsidó, akinek telkén már állott egy rozoga, Bucuresti legrégebbi kis imaháza. Jacobson annak a gondnok volt. A hitközség tag- jai elhatározták, hogy új templomot építenek és össze is gyűjtötték e célra 12.000 lejt, ami elég te- kintélyes summa volt 70 évvel ezelőt. Odaadták a gondnoknak, hogy vigyázzon rá. Jacobson drágn akarta eladni telkét, amire nem volt pénz, csak az építész. Amíg a viták folytak, hogy hol építsenek és mit csináljanak, a gondnok gondolt merészet és nagyot és a saját telkén felépítette a kis tem- plom. Így lett ez, amint az egy régi köztábla is i- gazolja. „Biserica russa”, azaz orosz zsidó templom, amely azután az idők folyamán újra elhanyagol- dott, hogy üttört-kopott, betört ablakkal és aj- tókkal dicsekvő épületként ékeltlenkedjen.

Jött az impériumváltozás és az ardeali zsidók nagyobb számban kerültek az ország fővárosába. Kevesen voltak, de sok jót akartak. És kizemeltek a rozoga templomot, hogy magyát képezze az új közösségnek. Rendbe is hozták sok költséggel a templomcsokát és fizetnek érte a Jacobson csalá- dnak évi 24.000 lei bért is. Alig 120—150 személy be- fogadóképességgel ez az imaház, ami tekintettel a zsidók nagy számára, akik ardealiaknak vallják magukat, már régen kicsinek bizonyult, főleg nagy- ünnepek idején.

A templom nagyon rendszeresen néz ki, azonban azon nem lehet egykönnyen változtatni, hogy elég nagy is legyen a szükséglethez képest.

AZ „IFJU” EGY KICSIT VESZEKEDŐ

Ha már a hasonlattal kezdtük, maradunk an- nál. Ennek a hitközségnek nevezett „ifjunak” igen rendes „szülei” vannak. Akik folyton becézték, ne- vellték, istápolták, valóban költséget és fáradságot nem kíméltek, amig ennyire megnőtt, hogy kezd „felhöt” számba is menni, az ország zsidóságának nagy családjában. De most jönnek bizonyos „neve- lészülték”, akik nem vágatnak, fenntartásához nem járulnak hozzá és nem sokat imádkoznak, akik nem néveltek a zsenge gyermekét, csak most, amikor már már kilábal a sok gyermekketegéségből, kezdik hangosan hajtogatni a hitközséget. Eredmény: egy ilyen zsenge hajtsza hitközséget. Eredmény: viták, kormányhatósági beavatkozások és nézetelté- rések, holott szerintünk csak azokat illeti meg a to- vábnevelés és fejlesztés döntő szava, akik eddig is kinlöltek az ardeali zsidóság egy fővárosba plá- nált, még nagyra hivatott instrumentumával.

A RABBIKÉRDÉS

Egy ilyen túl a barmievőhöz levő hitközséget, abban a kis orosz-zsidó templomban, a Jacobsohu család telkén, egy kis „gemorera” is kellene már fogni. Keresnek számára egy megfelelő lelki pás- z-

tort. Meg is találták már dr Krausz Mór baia-ma- rei főrabbi személyében. Jobbat, megfelelőbbet ke- resse sem találhattak volna. De egy kis baj mégis van.

Vajjon a nem teljesen szervezett hitközség sz- szefogását, szervezését vállalja-e az új főrabbi, vagy pedig jobb volna, ha előbb még jobban megemb- resedne ez az „ifju”? Amikor már nem lenne nyu- gatlan vért, amikor a rabbinak pedagógiai feladatai nem volnának, csak megadni azt a szellemi és lelki irányítást, ami döntőleg befolyásolná nem csupán a bucarestii zsidóság életét, hanem kihatással volna az egész ardeali zsidóság további sorsára. Elvégre mégis az ország fővárosáról van szó, ahol sok zsidó lakik, tekintélyesek, gazdagok, befolyásosak, de a vallási életben bizonyos novumot jelent ez a kis csoport, amely még a régi tradíciókon csügg.

Kell, nagyon kell a lelki pásztor, de meg kell szünni a nézeteltérések s kellő felkészültséggel (szellemieket gondolunk) várni az új főrabbit.

SZIJJUM

Várni az új főrabbit? Hiszen a hitközség állan- dóan szorgalmazott megújítására Krausz főrabbi most is a fővárosban tartózkodik és a hitközség ve- zetői gyakran látogatják lakásán, hogy rábírájék pozíciójának elfoglalására. Az ardeali kolónia most is arra használta fel a főrabbi ottlétét, hogy az egyik talmudi traktus befejezése alkalmából szju- mót rendezzen.

Érdekes keverékét látjuk ott a bucaresti-ardeali zsidóságának, amikor végignézzük az egyik nagy ortodox étterem helyiségében összegyűlt közönség sorait. Meglátszik ezen a publikumon, hogy „fő- városi”, amennyiben csupa tetterős, komoly férfiak, akik fontos gazdasági pozíciókat töltenek be, szá- mosan intellektuális pályán dolgoznak és mégis, egy hitköznapni estét szívesen töltenek igazi zsidó légtörben. Egy ilyen nagy városban különösen ér- dekes egy ilyen összegyűvelés és több áldozatot ki- dene a résztvevőktől, mint egy kisvárosban, mivel fókuszirányú munkát és nagyok a távolságok, fokozottabb a napi munka és nagyok a távolságok, az egyes otthonoktól. De azért nem „zárt társaság”, mert a kevésbé módosabb zsidók is épen úgy ott

vannak, mint akiknek jobban sikerült a bucaresti letelepedés.

A szijum költségeit egyedül az áldozatkészség- ről közismert Winkler Mór, hitközségi elnök fedez- te, de megnyilatkozik az áldozatkészség minden egyes jelenlevőnél, amikor a „miseberach”-okon ke- resztül a baia-marei jesiva javára adakoztak, hogy ezzel is kedveskedjenek Krausz főrabbinak, akit re- mélének mégis a maguk számára megnyerni. Nem feledkeznek azonban meg saját Talmud-Tórájukról sem és azonnal lefizeztet ezresek és százatok doku- mentálják ennek a kis lelkes kolóniának áldozat- készségét. A baia-marei főrabbi tiszteletére megje- lentek a Bucurestiben időző bistríjai és ruszkvai főrabbiak, akik Krausz főrabbi mélyenszántó beszé- de után melegen üdvözölték a fővárosban lakó ar- deali zsidóság áldozatkész és demonstratív megnyi- latkozását.

W. S.

— Az Elyseum fűző- és kézimunka- üzlet a str. Episcopia Ciorogariu 11. sz. alá helyezte át szalonját.

**Minőségben
árakban
izlésben**

szövef

különlegességeink vezetnek!
Dus választék! Szolid kiszolgálás!

Havas és Grüntfeld

posztóáruház

Oradea, Piața Regina Maria I. (Kislió)

Ma már elismert tény, hogy a jó fűző a nő szépségének és eleganciájának első- rendű kelléke, melynek segítségével alakját modern vonalú formájára s ha szép is a termete, még szebbé is teheti, sőt biztos bázist nyújt általa toalettje számára, külö- nösen **Kováts Sándorné** (telep)rendeli, aki elismert művésze a fűzőkészítésnek!

XX

Gondoljanak a LOTERIA DE STAT által lelti számos milliomosra

A

LOTERIA DE STAT

orsjegye a szerencse kulcsa

a június 15-iki

nagy és utolsó osztály huzására

117.432 nyeresmény
318.903.600 Lei értékben

XX

Játsszanak bizalommal a **COLECTURA OFICIALA**

CUI-1 Str. Reg. Maria 46 Főszékhelyénél. Oradea: Buiv. Reg. Ferdinand II.

Hétről-hétre

KÖNYVKRITIKA

Atyák tanításai

Irla: Dr Meisel A. Farkas stettini főrabbi, fordította: Schreiber Sámuel Oradea.

Vannak még lelkes férfiak, akik korukat meghazudtoló frisséggel dolgoznak olyan munkákon, amelyek nem hálásak, főleg anyagilag nem. Pedig ha van mű, amelyik az érdeklődést megérdemli, úgy az a könyv az, amelyet dr Meisel volt stettini főrabbi még a múlt század közepén írt. „Söchusz Ovausz, Homilien über die Sprüche der Väter” világhírre jutott könyvet dolgozta át magyarul nagy buzgalommal Schreiber Sámuel. A pirké ovausz egyike a legérgebb zsidó gnomologia, amelyet a misna szerkesztője részünkre fenntartott. A tanaita korszak legimpepeltebb hordozóinak mondásait, legértetebb életmegfigyeléseit tartalmazza. A magyarul olvasó zsidóságnak valóságos lézagptól Schreiber Sámuel munkája.

Öt kötetben jelenik meg az öt pérek alapján, a hatodikot Meisel főrabbi sem készítette el. Az első kötet már kikerült a sajtó alól. Csaknem kétszáz oldalas vaskos kötet ez, amely zsidó tradíciók alapján élő családoknál ugyszólán nélkülözhetetlen. Szívós és kitaró munka eredménye ez a könyv s fordítója, sajtó alá rendezője Schreiber Sámuel minden dicsőretet és elismerést megérdemel.

Felhívjuk olvasóink figyelmét, hogy rendeljék meg mind az öt kötetet 325 lejért, vagy küldjenek a megjelent első kötetért 80 lejt a szerzőnek Oradea (Str. Milerand No 1 alá), aki azonnal továbbítja azt a megrendelőnek. Ötöme lesz belőle és igaz zsidó házban nagy élvezetet szerez minden apa úgy sajátmagának, mint gyermekeinek.

x Orth. kóser bodega Bucureștiben. Str. Carol 7. A főposta mellett. Allandóan kapható mindenféle husnemű, tejcsfélek, utravalek. Házhoz szállítunk kóser sajtot, turót, vajot, felvágottakat, főzelékeket, tojást és gyümölcsöt. Az utazóközönség minden igényét kielégítjük. Mindennap friss tejes tészta. Telefon. „Bodega Pestei”. (A baia-mare-i rabbi hechsere.) Gelbstein.

— Perl Izidor 21 éves súlyosan tüdőbeteg fiatalember nyolc hónapig állott legutóbbi kezelés alatt az oradeai Tüdőszanatóriumban. Állapota megköveteli, hogy a nyári hónapokat hegyvidéken töltsen. A szerencsétlen apátlan-anvátlan fia a zsidó társadalomhoz fordul ezután azzal a kéréssel, hogy támogassák őt pénzügyi adományokkal abban, hogy megmenethető legyen az életnek. A „Népünk” is készséggel továbbít adományokat Perl Izidor részére, vagy az oradeai Arvagondozónál, Spring gondnok.

x „Malnaș Băi” Goldstein pansio, orth. kóser konyha, Sperber Dávid brașovi főrabbi felügyelete alatt. Elsőrangú fürdők reumásosoknak. Világhíres gyógyvizek máj- és vesebetegeknek. Szobák előjegyezhetők: Goldstein Arthur, Balnaș Băi, jud. Treiscaune.

x Ládner Lajosné Remeten nyitja meg június 10-én orth. kóser pansióját. Allandó minjan. Cim: Ládner Pansio Remet, posta Valea Iadului, jud. Bihor.

— A POALÉ HADATI CLUJ most ünnepli a Mizrachi 33 éves fennállásának jubileumát. A jubileum műsora a következő: Szombat délután 5 órakor Pérektanulás. Vasárnap, június 6-án délelőtt 11 órakor ünnepi meeting. A jubileum méltóságáról Just Mose a B. H. H. országos elnöke fog beszélni. Utána a Merkáz és vidéki csoportok, valamint a cluj-i testvéregyesületek kiküldötteinek felszólalása. Délután 3 órakor műsoros fagyaltalálót.

TIPOGRAFIA SONNENFELD ORADEA.

AZ ÓRAS KALKULÁCIÓJA.

Mennyibe kerül ez az óra? — kérli a vendő.
— Ötven lei válaszolja az óras.
— Mennyit keres ezen, ha ilyen olcsón adja?
— Az órán nem is keresek semmit — de majd a javításán . . .

MIT MONDANAK AZ ANTISZEMITÁK?

Nem értjük, hogy miért van világszerte olyan sok házbemlás, — amikor olyan sok a szabadkömves . . .

ELMELKEDÉS.

Egy lengyelországi zsidó Németországba utazgat és meglátja, amit egy tónál ki van írva egy táblára.

— Itt tilos a fürdés . . .
Még jó — morfondíroz magában — hogy nem az áll kiírva, hogy itt muszáj fürdeni.

SZOMORU BRESZTI MONDÁSOK A POGROM ALKALMABOL.

— Mi az oka annak — kérli egyik bresztitoo-szkit zsidó a másikat, hogy az órákat is mind összesztoríték?
— Mert az órák is szoktak útni . . . s talán vissza is útnék? . . .

ROCKEFELLER HUMOR.

Abból az alkalomból, hogy a világ leggazdagabb embere, John Rockefeller 98 éves korában meghalt, így morfondíroz magában egy zsidó:
— Fialtkorában sokat éhezett, amikor látta hogy ez nem „jachlesz”, elhatározta, hogy milliárdos lesz.

HA ESZE LETT VOLNA . . .

Egy orosz zsidó elmélkedés:
— Ha II. Miklós cár elnyomta volna a forradalmi megmozdulásokat, mint most Sztalin — még most is uralkodna . . .

NEM AZONOS . . .

Fiatal ír a szerkesztőhöz:
— Olvasott szerkesztő ur a lapokban, valami hozzászólást megjelent könyvemmel kapcsolatban? Igen, egyet olvastam. Amikor egy hasonlóval ember nyilatkozatot adott a lapokban, hogy nem azonos a könyv szerzőjevel.

EGY LENGYELORSZÁGI ZSIDÓ ELMELKEDÉSE, A BRESZTI ESEMÉNYEL KAPCSOLATBAN.

Valamikor régen mi zsidók ökröket hoztunk üldözni, most pedig (a vágalási tilalom miatt) mi vagyunk az ökrök áldozatai.

NEM ÉRTI . . .

— Minek kell az orosz szovjetnek az Északi Sark?
— Nem is értem minek, hiszen ők Moszkóban is hidegre tudják tenni az embereket.

A NEMET SAJTÓ „OBJEKTIV”.

A berlini Zoo-ból megszökött egy vérszomjas oroszlan és sétálni ment a Kurfürstendamm-ra. — Mindenki elmenekült, még a rendőrök is, csak egy zsidó maradt az utcán és így gondolkodott:
— Ha megöl az oroszlan, akkor sem sokat vesztek Németországban, ha meg győzni fogok, akkor ünneplni fognak . . .

Az oroszlan lámádóit, a zsidó bátran visszeltekelt és legyőzte az oroszlant. A közönség vállaira emelte a hőst, de csakhamar letették, amikor megtudták azt, hogy zsidó. Másnap a lapok ökölnyi betűkkel a következőket közölték:
— Egy szegény ocdetlen oroszlant meglámádott egy zsidó . . .

MIERT ELEK?

Szerkesztőségünkbe egy ismeretlen titán lírai verset küldött, amelynek címe volt: Miért elek?.. Szerkesztőségünk válasza a következő volt:
— Mert nem jött be személyesen . . .

MILYEN LEGYEN EGY IGAZI ARJA?

Sokat foglalkoztatja a hitleristákat, hogy milyennek állítsák be az igazi arja típusát? Erre nézve a következő tanácsot adhatjuk: Szőke legyen — mint Hitler, karcsú legyen — mint Göring, szép legyen, — mint Götthelm, férfias legyen, — mint Köhm kapitány és a neve legyen — Rosenberg . . .

